

APROPA'T

Memòria final

Setembre 2019 - setembre 2020

C/ Lugo, 61, baixos
08032 - Barcelona
Telèfon 93 3577575
barcelona@fundacionadsis.org

Dades generals

Introducció

Apropa't es va plantejar en clau metodològica d'Aprenentatge Servei (ApS), una metodologia pedagògica que combina l'aprenentatge de continguts, desenvolupament de competències i valors amb tasques de servei a la comunitat. Els dos elements (l'aprenentatge i el servei) es nodreixen mútuament. S'utilitzen els coneixements per a millorar i incidir en la realitat, alhora que el servei resulta una experiència formativa que proporciona nous aprenentatges.

El propòsit fonamental del projecte ha estat que els i les joves participants descobreixin i s'adonin de les desigualtats socials del seu entorn proper i n'analitzin les seves causes, animant-los a prendre una actitud activa en diverses campanyes concretes que pretenen analitzar un dels drets bàsics que tota persona hauria de tenir garantit: **el dret a una alimentació adequada.**

El projecte va comptar amb l'aliança i la col·laboració de dues entitats que aborden la mateixa problemàtica de maneres diverses:

- El pla comunitari del barri del Carmel "**Carmel Amunt**", concretament el grup de treball "Del Carmel pel Carmel", que treballa des de la vessant de la cooperació veïnal. Aquesta aliança es va fer amb la intenció d'apropar els i les joves a la realitat que s'està vivint a la ciutat en relació als aliments i a la necessitat de contribuir a la seva recollida per a contribuir a garantir aquest dret.
- **Justícia Alimentària**, una associació que creu en la necessitat de canviar el sistema agroalimentari actual, que oprimeix i expulsa les comunitats rurals i destrueix el medi ambient, a través de la consecució de la Sobirania Alimentària. S'enfoca la problemàtica alimentària des de tots els nivells (producció, distribució, consum); es propicia la reflexió crítica envers el model alimentari que genera el negoci de l'alimentació (desigualtats socials, econòmiques i ambientals), fent èmfasi en el paper que hi tenim les persones consumidores.

A més, s'ha comptat amb **Fundació Arrels**, que ofereix la possibilitat de realitzar visites per aprofundir en les desigualtats de l'entorn proper, coneixent la realitat de les persones sense llar. També s'ha comptat amb el suport de l'**hort Comunitari de Can Valent**, que ajuda a conèixer la nova realitat dels horts urbans, cada vegada més present a les ciutats. Aquesta col·laboració també obre portes a poder conèixer noves formes de cultiu responsable amb el medi ambient.

Apropa't s'ha enfocat a fer créixer el pensament crític i el compromís actiu per a la mobilització davant les desigualtats i la transformació social, amb l'objectiu de crear societats més justes i sostenibles. Per això, la participació i el protagonisme dels i les joves ha estat clau, donant-los la major obertura i flexibilitat possibles dins del marc definit del projecte i el currículum d'estudis.

Centres educatius participants

Enguany han participat sis centres educatius, en diferent moment quant a l'implementació del projecte:

- Institut Francisco de Goya, barri El Guinardó - Districte VII Horta-Guinardó.
- Institut Vall d'Hebron, barri Sant Genís dels Agudells - Districte VII Horta-Guinardó.
- Institut Narcís Monturiol, barri Montbau – Districte VII Horta-Guinardó.
- Institut Manuel Carrasco i Formiguera, barri Vilapicina i la Torre Llobeta - Districte de Nou Barris.
- Institut Josep Pla, barri El Turó de la Peira - Districte de Nou Barris. Nou en el projecte.
- INS Joan Brossa, barri El Baix Guinardó - Districte VII Horta-Guinardó. Nou també.

Principalment, el projecte s'ha desenvolupat en les instal·lacions de cada centre educatiu, en les aules assignades a cada grup classe participant, encara que, puntualment, s'han fet servir altres espais de l'institut. També s'han realitzat sortides actives a la ciutat i s'han fet activitats generades pels/les joves en diversos punts de l'entorn.

Respecte al format i durada amb cada grup classe participant, ha estat flexible i s'ha adaptat a les necessitats i possibilitats de cada centre educatiu, tal com es detalla a l'apartat "Vinculació amb assignatures":

- A l'INS Francisco de Goya s'ha realitzat en format semestral (setembre-gener).
- A l'INS Vall d'Hebron s'ha realitzat en format semestral (desembre-juny).
- A l'INS Narcís Monturiol s'ha realitzat amb un grup, en format trimestral (setembre-desembre). Tot i que la previsió inicial era desenvolupar el projecte amb un grup cada trimestre (format trimestral), es va fer només amb el primer grup, decidint de mutu acord no continuar amb el projecte el mes de gener.
- A l'INS Manuel Carrasco i Formiguera s'ha realitzat en format semestral (gener-juny).
- A l'INS Josep Pla s'ha realitzat en format semestral (setembre-abril).
- A l'INS Joan Brossa s'ha realitzat en format semestral (setembre-abril).

Alumnat participant

En total hi han participat **433 joves** integrants de **15 grups classe** de 3r d'ESO, amb el següent detall:

- A l'Institut Francisco de Goya, han participat 3 grups classe: 3rA (31 joves), 3rB (31 joves) i 3rC (29 joves); 91 en total.
- A l'Institut Vall d'Hebron, han participat 3 grups classe: 3rA (25 joves), 3rB (26 joves) i 3rC (32 joves); 83 en total.
- A l'Institut Narcís Monturiol, ha participat 1 dels 3 grups classe previstos: 3r ètica (21 joves); 21 en total.
- A l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera, han participat 2 grups classe: 3rA (31 joves) i 3rB (30 joves); 61 en total
- A l'Institut Josep Pla, han participat 3 grups classe: 3rA (29 joves), 3rB (29 joves) i 3rC (30 joves); 88 en total.
- A l'Institut Joan Brossa, han participat 3 grups classe: 3rA (30 joves), 3rB (30joves) i 3rC (29 joves); 89 en total.

Vinculació amb assignatures

En pràcticament tots els instituts, el projecte s'ha vinculat principalment a la matèria de 'Cultura i valors ètics', amb l'excepció de l'Institut Narcís Monturiol, on també s'ha vinculat a l'assignatura de 'Religió'. A més, a l'Institut Vall d'Hebron també ha tingut vinculació amb l'assignatura de 'Socials'.

En el cas de l'Institut Francisco de Goya, l'assignatura de 'Cultura i valors ètics' destinada al projecte ha estat semestral, amb dues hores setmanals per cada grup, i el projecte s'ha desenvolupat de setembre a gener.

A l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera s'ha desenvolupat de novembre a juny, mentre que a l'Institut Vall d'Hebron el projecte s'ha desenvolupat de desembre a juny. En tots dos, durant els primers mesos han seguit el currículum habitual de l'assignatura vinculada. En els dos casos, s'ha destinat una hora setmanal al projecte.

A l'Institut Narcís Monturiol el projecte s'ha desenvolupat amb un grup-classe i de forma trimestral, el primer trimestre.

A l'Institut Josep Pla i Joan Brossa és el primer any d'implementació del projecte al centre, i s'ha desenvolupat en un format semestral de setembre a abril.

Com que el projecte promou la transversalitat, en alguns instituts s'ha treballat, també, des d'altres matèries:

- L'Institut Vall d'Hebron s'ha fet alguna sessió des de l'assignatura de 'Socials'.
- A l'institut Josep Pla s'ha fet un taller sobre les conseqüències del consum del sucre des de l'assignatura de 'Biologia', i des de l'assignatura de "Ciències Socials" s'ha realitzat un taller entorn a les conseqüències ambientals i socials de la producció del tèxtil en els països del sud econòmic anomenat "*Made in, el preu de la moda*".
- A l'Institut Narcís Monturiol, l'Institut Francisco de Goya i l'Institut Joan Brossa s'ha fet alguna sessió des de l'assignatura de 'Tutoria'.
- A l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera s'ha fet alguna sessió des de l'assignatura de "Català".

Metodologia

Apropa't és un projecte de metodologia pedagògica ApSC (Aprentatge Servei Comunitari), per tant, s'ha promogut el treball en base a unes necessitats socials reals i percebudes, en diverses assignatures i espais educatius, nodrint-se els aprenentatges d'experiències i les activitats de contingut, fent els/les participants aprenentatges significatius per a la seva vida.

Un dels punts clau del projecte ha estat la metodologia participativa, el paper protagonista dels/les joves en el procés acompanyat, l'obertura a les idees, la creativitat dels/les participants i, sobretot, la seva riquesa competencial.

Fases i seqüència del projecte

L'alumnat ha fet el següent **recorregut**:

- Partir d'una necessitat concreta que se'ls planteja.
- Afrontar-la de forma directa, des de l'acció; coneixent diferents maneres d'abordar-la. Comparar-les veient les fortaleses i debilitats de cadascuna d'elles.
- A nivell global, analitzar i comprendre què hi ha al darrere d'aquesta necessitat.
- Conèixer alternatives de consum responsable.
- Reflexió sobre la participació social: paper que tenim com a consumidors/es a l'hora de triar quina societat volem i l'autogestió com a instrument de transformació social.
- Celebrar l'èxit de la participació, tancant així el procés.

S'ha propiciat la presa de consciència de la situació alimentària global a nivell local i global: A nivell local, amb el taller impartit pel Pla Comunitari del Carmel "Carmel Amunt".

L'anàlisi global, s'ha generat a partir d'un bloc de dos tallers facilitats per Fundació Adsis i Justícia Alimentària que ha enfocat la complexitat de la problemàtica alimentària des de totes les vessants i s'ha donat a conèixer un ventall d'alternatives de consum responsable.

Aquestes entitats han comunicat les necessitats concretes a les quals pretenen donar resposta i han plantejat el repte solidari a l'alumnat de cada grup-classe.

És a dir, el procés s'ha desenvolupat en les següents **grans fases**:

- Sensibilització inicial: els/les joves, a través de tallers molt dinàmics i vivencials, han pres consciència de les desigualtats existents al món i a l'entorn proper, s'han endinsat en l'anàlisi de les seves causes, i se'ls ha plantejat la solidaritat com a resposta.
- Campanya 1 - Amb "Carmel Amunt". Suport a grup del pla comunitari del Carmel encarregat de recollir aliments per a famílies del barri que no tenen coberta aquesta necessitat.
- Campanya 2 - Amb "Justícia Alimentària". Creació de material per a campanya comunicativa de sensibilització sobre el negoci de la indústria alimentària i les seves conseqüències ambientals i socials, així com la sensibilització envers a l'alimentació perjudicial.
- Celebració final de tot el viscut: acte de cloenda, en el que s'inclou un vídeo amb imatges del procés, entrega de diplomes, tot fent una valoració final.

La **seqüència bàsica** que s'ha portat dins de cada una de les campanyes ha estat:

- Taller de cada entitat que va presentar les necessitats a les quals fer front, tot plantejant als/les joves un repte concret a aconseguir.
- Pluja d'idees creativa i tria d'accions a realitzar per donar resposta al repte.
- Treball per comissions per organitzar i portar a terme les accions concretes.
- Sessions participatives combinant la reflexió i l'aprenentatge de nous continguts
- Realització del servei concret (en la durada requerida).
- Sortides actives per conèixer noves realitats i fer-ne experiència: visita a Fundació Arrels juntament amb una gimcana pel Raval, i visita a horts urbans.
- Valoració individual i grupal.
- Acte de cloenda

A continuació detallem la programació base de les sessions, que després s'ha adaptat a cada centre educatiu. La *campanya 1: Recollida d'aliments*, comprèn de les sessions 1 a la 10, mentre que la *campanya 2: Alternatives al negoci de la indústria alimentària*, va de les sessions 11 a la 21.

Fitxa	Contingut	Objectiu general	A càrrec de
1	Taller 1: <i>La marxa del món</i>	Sensibilització	Fundació Adsis
2	Taller 2: <i>Les desigualtats a l'entorn proper</i>		
3	Taller 3: <i>La solidaritat com a resposta</i>		
4	Taller 4: <i>L'assemblea, eina de participació i decisió</i>		
5	Taller: 'Carmel Amunt'	Sensibilització i plantejament del repte	Carmel Amunt
6	Pluja d'idees i tria d'accions a realitzar	Dinamització	INS
7	Treball per comissions: organització d'activitats de recollida d'aliments		
8	Sortida Fundació Arrels + Gimcana pel Raval	Visita activa	Fundació Arrels i Fundació Adsis
9	SETMANA D'ACCIÓ: Recollida d'aliments	Acció	INS
10	Valoració grupal - campanya 1 (+ taller reflexiu sobre la solidaritat vertical (assistencialisme) i solidaritat horitzontal (transformació social))	Dinamització	Fundació Adsis
11	Taller: El negoci de l'alimentació	Sensibilització	Fundació Adsis
12	Taller: 'Justícia alimentària'	Sensibilització i repte	'Justícia Alimentària'
13	Pluja d'idees i tria d'accions a realitzar	Dinamització	INS
14	Taller de creació de grups per realitzar el servei de la segona campanya: " <i>Diversitat transformadora</i> "		Fundació Adsis
15	Taller complementari: <i>Dolça addicció</i>		Sensibilització
16	Sessions de treball per comissions	Dinamització	INS
17	Exposició del material i Valoració grupal – campanya 2		
18	Sortida a un espai agrícola urbà + visualització <i>Demain</i>	Visita activa	Entitats, INS i Fundació Adsis
19	Alternatives a proposar a l'INS. Tancament del treball del diari de camp	Dinamització	INS
20	Sessió de valoració i tancament del projecte	Valoració	INS
21	Acte de cloenda: passi de video de l'experiència viscuda, entrega de diplomes, pica pica de productes de consum responsable...	Celebració	Fundació Adsis i INS

Claus metodològiques

Des de la fase de sensibilització, els tallers inicials han estat molt vivencials. S'ha promogut que els/les joves facin un procés empíric i emocional, per posteriorment analitzar-lo i posar nom al viscut; creiem que així fan aprenentatges significatius.

S'ha fomentat una participació intensa dels/les joves durant tot el procés a partir de la seva motivació, ja que s'han sentit interpel·lats a donar resposta a una necessitat concreta presentada per l'organització implicada en el tema, mitjançant un taller d'inici de campanya.

Al llarg de les diverses sessions, s'ha estimulat la creativitat, la iniciativa i la participació de tot el grup, buscant que cada jove es senti actor/riu del procés, una peça útil per al conjunt, siguin quines siguin les habilitats que tingui. Tots/es han participat proposant idees, gestionant-se, col·laborant-hi, buscant contactes de suport, generant debats, etc.

Quant als serveis concrets que han fet han estat de diferents menes: de denúncia, de suport proper a les persones i de participació social¹. Aquests serveis han comportat un treball real, fruit de la planificació grupal i del treball previ cooperatiu.

Un altre element clau, que ha estat present en tot el procés, és el foment de la reflexió i el pensament crític, que s'ha treballat tant a nivell individual (diari de camp personal i converses informals durant les dinamitzacions), com a grupal (dinàmiques de grup).

El diari de camp ha estat guiat: amb preguntes clau, vinyetes per comentar, quadres organitzatius de grup i altres materials per facilitar la reflexió i l'organització d'idees dels/les joves². El pensament crític ha estat una de les bases que fomentarà que, en un futur, creguin que cal seguir vinculats i actius per canviar les injustícies socials.

A més, s'ha procurat que el procés educatiu sigui un espai on el/la jove gaudeixi. Aquest gaudi també genera consciència i ganes de participar en més àmbits, per tant, contribueix a la transformació social, en tant que les persones integren com a valor la participació social per transformar el món.

¹ Veure apartat 'Servei portat a terme per l'alumnat'

² Veure diari de camp que s'aporta

Disseny i programació

Pel que fa al disseny i la programació del projecte en cada centre educatiu, ha estat una tasca comuna entre el professorat implicat i l'equip de Fundació Adsis.

Fundació Adsis va oferir un esbós o proposta de cronograma, tenint en compte l'experiència de cursos anteriors i la disponibilitat de les entitats col·laboradores; es va treballar sobre ell amb el professorat incorporant-hi canvis, afegint nous continguts, establint transversalitats amb altres matèries, vinculant sortides generades des d'altres espais del centre educatiu, fent propostes, etc.

Un cop feta la programació, es va mantenir un alt grau de flexibilitat per encabir les propostes que han anat sorgint de cada grup en concret, ja que són els/les joves els qui han escollit de quina manera participar-hi per aconseguir l'objectiu. Per això, han estat molt importants les sinèrgies amb la resta de professorat ja que, en determinats moments, a més de participar en els espais programats, s'ha demanat que estiguin disposats/des a donar suport, fer acompanyaments puntuals o cedir algunes estones al desenvolupament de la campanya dels/les joves.

S'ha intentat doncs, arribar al màxim nombre de membres de la comunitat educativa que ha estat possible, per a l'èxit del projecte.

Tot el professorat referent comptava amb el suport material d'una **Guia per al desenvolupament del projecte**, un manual elaborat per Fundació Adsis on s'especifiquen

els objectius, el cronograma base, les competències a treballar i el contingut de les sessions, és a dir, tot el necessari per a facilitar-ne l'execució.

Diagnosi de necessitats

Al projecte no es va plantejar una descoberta de necessitats totalment oberta ja que, en una ciutat tan gran com a Barcelona, quedaria molt limitat el temps de realització del servei. S'ha centrat concretament sobre el **dret bàsic a l'alimentació saludable** (explicat més endavant); aquesta ha estat la proposta després de fomentar una visió més global del funcionament del món a través dels tallers de sensibilització.

Hem posat l'èmfasi en la metodologia participativa, a través de sessions molt vivencials i generant un gran impacte en el grup, així s'ha pogut dedicar més temps al procés d'acció, a reforçar el protagonisme dels/les joves i a la reflexió generadora de consciència crítica.

Per plantejar la necessitat - problemàtica social concreta als i les joves, es van convidar a treballadores i/o voluntàries de les dues entitats *partners* ('Carmel Amunt' i 'Justícia Alimentària'), que van explicar la realitat que es troben i com treballen per fer-hi front. També van explicar de quina forma l'alumnat podia col·laborar-hi. És a dir, van ser les entitats les que van plantejar el servei. Això va permetre, per una banda, arribar més a l'alumnat, despertant més empatia i agraïment per la feina que fan les entitats i, per altra, va permetre als/les joves rebre resposta a totes les preguntes que en tenien.

Tallers de sensibilització inicials

El procés es va iniciar, amb cada grup classe, amb quatre tallers de sensibilització amb el següent contingut progressiu: el funcionament del món; situacions d'injustícia / necessitat de l'entorn proper, i proposta d'una actitud activa davant d'aquestes situacions injustes, evidenciant que, amb motivació i organització, existeixen alternatives justes i solidàries per fer-hi front. La seqüència dels tallers, per tant, s'ha estructurat de la següent forma:

Taller 1: “La marxa del món”

Amb una intenció sacsejadora, en aquest taller es va plantejar una dinàmica de grup en la qual es va convidar als participants a viure en primera persona diferents rols socials, sentint les injustícies de primera mà per, posteriorment, reflexionar sobre les causes de les desigualtats. Es va reflexionar sobre el sistema capitalista, els interessos econòmics, el consumisme i altres temàtiques relacionades.

Taller 2: “Les desigualtats en l’entorn proper”

Després de veure què genera injustícia social al món, es va aterrar la mirada a la realitat més propera. Els/les joves van ser dividits a l’atzar en diferents grups que tenen unes condicions diferents per fer una mateixa tasca: construir vaixells de paper i vendre’ls al mercat. Creant així un joc de rol entre els diferents grups i la banca, representada per les dinamitzadores. Posteriorment es va compartir l’experiència de cada petit grup (que representava un col·lectiu en situació de vulnerabilitat) en grup gran i es va analitzar quins col·lectius pateixen injustícies com les que van patir en la dinàmica, i per què passa això, en una ciutat com Barcelona.

Taller 3: “La Solidaritat com a resposta”

En aquest taller es va plantejar als/les participants una dinàmica vivencial a través de la qual se’ls va convidar a proposar una alternativa al poder econòmic imperant, així com a valorar quins recursos tenen a les seves mans i com poden contribuir al canvi.

Taller 4 “L’assemblea, eina de participació i decisió (assemblearisme)”

El nostre equip educatiu i el professorat havien observat una dificultat per saber autogestionar el grup. A l’últim taller es va presentar el moviment assembleari com a mètode d’autoorganització grupal. A través d’aquest taller s’ha treballat la importància de seure en cercle, prendre i respectar els torns de paraula, l’escolta activa, el rol del moderador/a, i la necessitat de treballar des del consens per a encarar els reptes de manera col·lectiva.

El dret bàsic a l’alimentació

El dret bàsic a l’alimentació saludable ha estat l’eix temàtic que ha introduït el conjunt de continguts del projecte.

El dret bàsic escollit ens serveix com a pretext per tractar amb l’alumnat com d’una necessitat es fa un negoci. En el moment que el capitalisme més liberal pretén lucrar-se d’una necessitat

bàsica, provoca desigualtats a nivell global però també a nivell local. La necessitat de viure sota un sostre, la necessitat de vestir-se i abrigar-se o la necessitat de tenir electricitat serien altres exemples a treballar. Si hem triat el dret bàsic a l'alimentació saludable és perquè facilita la comprensió i l'empatia quan la necessitat no queda coberta, de la mateixa forma que és fàcil conèixer entitats que aborden aquesta problemàtica des de diferents perspectives.

S'ha propiciat la presa de consciència de la situació alimentària global, tan a nivell local com a nivell global. A nivell local, s'ha fet a través de les xerrades de 'Carmel Amunt'.

L'anàlisi a nivell global, s'ha fet a través de 'Justícia Alimentària' que va enfocar la problemàtica alimentària des de tots els processos: producció, distribució i consum; propiciant la reflexió crítica envers el model alimentari.

Ambdues entitats van comunicar les necessitats concretes per les quals elles treballen: punts 1.1 (xerrada Carmel Amunt), punt 2.1. (xerrada Justícia Alimentària).

Servei portat a terme per l'alumnat

S'han portat a terme dues campanyes, cada una d'elles s'ha traduït en un servei que donava resposta a un repte concret plantejat a cada grup classe; per tant van realitzar dos serveis.

La primera campanya va estar vinculada al Pla Comunitari del Carmel "Carmel Amunt", l'objectiu plantejat va ser **aconseguir el màxim d'aliments** possibles per augmentar el rebost de l'organització.

Cada grup va realitzar les activitats que va decidir³. En total, s'han desenvolupat **11 activitats** generades pels i per les joves per donar resposta a la necessitat social plantejada per aquesta entitat: 1 a l'Institut Vall d'Hebron, 3 a l'Institut Francisco de Goya, 3 a l'Institut Josep Pla, 3 a l'Institut Joan Brossa, 1 a l'Institut Narcís Monturiol i cap a l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera (ja que estaven programats per la primera setmana del confinament i no es van poder realitzar).

La segona campanya, vinculada a "Justícia Alimentària", va tenir com a objectiu **generar un material de sensibilització** amb la idea de fer d'altaveu de les conseqüències del negoci de l'alimentació i les alternatives existents dels/les consumidors/es.

Aquestes campanyes de l'entitat han estat:

³Veure apartat 'Activitats solidàries de servei comunitari'

- **'25gr.'**: campanya que alerta dels perills associats a l'increment del consum de sucre, denuncia les estratègies de la indústria alimentària per aconseguir que la seva presència sigui omnipresent a la nostra dieta i exigeix que se'n reguli la seva comercialització i publicitat, especialment la destinada al públic infantil.
- **'Enverina'm'**: campanya contra l'alimentació que ens emmalalteix (aliments processats, transgènics, etc.)
- **'Mentida podrida'**: campanya que denuncia la publicitat enganyosa que s'utilitza en els anuncis alimentaris (Desmenteix l'autenticitat de conceptes com: artesanal, light, tradicional, casolà, autèntic, etc.)

A continuació detallem cada una de les dues campanyes.

1. Primera campanya (amb "Carmel Amunt")

1.1. Xerrada de presentació de 'Carmel Amunt' – Pla comunitari del Carmel

Després dels tallers inicials, es va presentar el primer repte: aconseguir aliments per donar suport a Carmel Amunt, el pla comunitari del barri del Carmel de Barcelona.

Es va convidar persones voluntàries d'aquesta entitat a fer una sessió a l'aula. L'objectiu va ser presentar l'entitat, prendre consciència de les necessitats existents i plantejar un repte concret al grup de joves: aconseguir el màxim d'aliments possibles.

El personal tècnic del Pla Comunitari va plantejar un cas que podria ser real d'una família de 4 membres que tenen una entrada de diners de 1.100 €/mensuals; l'alumnat, a través d'un petit joc de taula, inspirat en el 'Monopoli', es trobava amb diversos entrebancs (factures a pagar: de llum, aigua, lloguer, despeses en educació, en sanitat, transport, etc). Van haver de prioritzar les despeses prenent consciència que és molt difícil arribar a final de mes cobrint les necessitats bàsiques. Posteriorment, es va explicar què és un Pla Comunitari i la tasca que fa Carmel Amunt en el projecte de recapte i entrega d'aliments per a veïns i veïnes del Carmel que es troben en una situació de vulnerabilitat econòmica.

1.2. Reflexió i preparació de la campanya

Es va fer una pluja d'idees per decidir, en grup, quines accions portar a terme per recaptar aliments. Per tant, el procés de cada grup va ser diferent, amb propostes diverses i ritmes adaptats a les seves necessitats.

Mitjançant el diàleg, el consens i diverses dinàmiques de grup, es van decidir les activitats o accions. Després, es van distribuir les tasques en comissions, amb espais de posada en comú i rotació de tasques. Així, es van anar desenvolupant totes les idees a través de diverses sessions de treball per comissions.

A més de les reflexions grupals, el procés es va acompanyar d'una eina de reflexió continuada individual – Diari de camp – on cada jove va plasmar les seves idees.

En el procés es van intercalar diverses reflexions per promoure el pensament crític, aprofitant comentaris i/o actituds que es donaven a l'aula durant la preparació de la campanya.

A l'Institut Vall d'Hebron es van utilitzar algunes hores de 'Socials' per encabir el temari propi del currículum escolar en dinàmiques que promoguin l'anàlisi crític de la realitat.

1.3. Sortides-visites actives: Fundació Arrels i gimcana pel Raval

El projecte ha promogut l'anàlisi de l'entorn proper i la presa de consciència de les desigualtats socials que ens rodegen. Una de les maneres de treballar-ho ha estat aproximar-se a aquestes realitats.

Donades les bones valoracions d'anys anteriors, aquest curs es van repetir les visites a la Fundació Arrels, una Fundació que atén i acompanya a les persones sense llar i fa sensibilització a la ciutadania. Amb aquest segon objectiu, fan sessions informatives per als instituts. En la visita es va conèixer l'entitat i la seva raó de ser i l'alumnat va tenir

l'oportunitat d'escoltar i fer preguntes a una persona que ha viscut al carrer, un testimoni de vida que els va impactar.

A la mateixa sortida, es va aprofitar la localització de la Fundació Arrels (a prop de la Rambla del Raval) per fer una gimcana pel barri del Raval.

En la gimcana pel barri del Raval, els/les joves van fer la descoberta autònomament, a través de proves i amb punts de trobada successius, per orientar el procés. També es va fer servir una comunicació permanent per grups de conversa de *Whatsapp*, on es van compartir les fotografies de les proves sobre: desigualtats socials i contrastos socioeconòmics, reconeixement d'expressions artístiques de carrer a favor dels drets humans, entrevistes a persones migrades donant valor a la seva experiència de vida, creació artística plasmant allò viscut durant el matí (fotografies, rap, poema...)

Dates de realització de la visita a Fundació Arrels per centres educatius:

- Institut Vall d'Hebron va realitzar els tres grups classe la visita a Fundació Arrels el 12 de febrer del 2020.
- Institut Carrasco va realitzar els dos grups classe la visita a Fundació Arrels el 28 de gener del 2020.
- Institut Josep Pla van realitzar dos grups classe (3rA i 3rB) la visita a Fundació Arrels el 20 de novembre del 2019 i l'altre grup (3rc) van fer la visita el dia 27 de novembre del 2019.
- Institut Joan Brossa van realitzar dos grups classe (3rA i 3rB) la visita a Fundació Arrels el 17 de desembre del 2019 i l'altre grup (3rc) van fer la visita el dia 19 de desembre del 2019.
- Institut Narcís Monturiol i l'institut Francisco de Goya no van realitzar la sortida a Fundació Arrels perquè no van trobar l'espai en la planificació semestral del projecte.

1.4. Activitats de servei comunitari

A continuació es detallen les activitats solidàries que han dissenyat i realitzat els grups de joves participants de cada centre educatiu.

INSTITUT VALL D'HEBRON

L'alumnat va dissenyar una proposta d'acció vinculada a la recaptació d'aliments pel dia 18 de març del 2020 (anul·lat per la Covid-19). Van optar per organitzar una jornada d'activitats solidàries per a tot l'alumnat de l'ESO, potenciant la interrelació de les tres classes participants i de la resta d'alumnat del centre educatiu. Per poder inscriure's a les activitats, l'alumnat de la resta de cursos de la ESO, havia de proporcionar aliments.

La jornada d'activitats solidàries podríem dir que ja ha esdevingut pràcticament una tradició en el centre educatiu. L'alumnat de 2n hi participa i quan fa 3r d'ESO té la motivació d'organitzar-la.

No es van poder dur a terme les activitats previstes, ja que tenien programada la jornada solidària pel 18 de març, setmana que va començar el confinament. Tot i això, van poder recollir els aliments, ja que les inscripcions a les activitats organitzades (amb la corresponent aportació d'aliments) les van realitzar una setmana abans del dia de la jornada. Per concloure la campanya inacabada, una comissió de joves va tornar al centre educatiu al juny, un cop aixecat el confinament, per carregar les caixes d'aliments i portar-les al banc d'aliments, on finalment es distribuïren a les famílies destinatàries.

INSTITUT FRANCISCO DE GOYA

A l'institut Francisco de Goya, l'alumnat va proposar accions compartides entre tots els grups de 3r d'ESO i d'altres que van funcionar per comissions de treball concretes.

➤ **Recollides d'aliments a supermercats**

Temporalitat: 6 i 8 de novembre 2019

Espai: 11 supermercats de la zona.

Nombre de participants: Tot l'alumnat de 3r d'ESO (93 alumnes).

Descripció de l'activitat: L'activitat d'anar als supermercats de la zona a fer recapte d'aliments va ser una proposta generada des de tots els grups classe de 3r d'ESO.

Cada grup classe va gestionar la seva recerca de botigues, els tràmits de permisos, la creació de pancartes i els fulletons informatius.

El grup A i B van realitzar la recollida el mateix dia (el 6 de gener) i el grup C ho va fer al cap de dos dies (8 de gener).

Cada jornada d'acció va consistir a arribar al supermercat, advertir de l'arribada del grup a l'encarregat/da de la botiga, col·locar les pancartes elaborades a l'institut i les caixes i començar a explicar a la gent la campanya. Es va treballar l'autonomia personal, la comunicació, l'argumentació i la reflexió fent un acompanyament als/les joves per part de professorat i l'equip de Fundació Adsis.

Un cop finalitzada la recollida, cada grup va transportar les caixes a l'institut i es van reunir de nou, on es va fer una cadena humana per a traspasar totes les caixes plenes a un magatzem, a mesura que arribaven les caixes es separaven per tipus d'aliment. El magatzem s'havia preparat prèviament amb cartells amb els diferents tipus d'aliments fent més fàcil la tasca d'endreçar i empaquetar.

La següent sessió es va destinar a valorar la jornada.

➤ **Sensibilització a la infància i recollides d'aliments a les escoles del barri**

Temporalitat: finals d'octubre 2019

Espai: Escola Parc del Guinardó, Escola Torrent de Can Carabassa, Escola Torrent d'en Melis, Escola Font d'en Fargas.

Nombre de participants: 16 alumnes de 3rA, 3rB i 3rC

Descripció de l'activitat: Una comissió de cada grup van organitzar-se per anar a quatre escoles públiques del barri on havien anat com a estudiants de primària. Al fer-ho en horari lectiu, per poder-hi anar, van haver de demanar permís a la direcció de l'institut i als/les directors/es de les escoles.

Un cop van obtenir el permís d'ambdues parts van passar per les aules a fer tallers per a explicar el projecte als infants. A més, van explicar a través d'una presentació amb el suport *power point* els aliments que es poden portar i els que no, van penjar cartells que havien fet prèviament i van deixar caixes buides a l'entrada de les escoles.

Per dur-ho a terme es van haver de coordinar entre ells i elles, amb la dificultat afegida va ser que eren alumnes de tres classes diferents, amb diferents horaris de classe.

Durant tot el mes van portar caixes buides a les escoles i van recollir les plenes.

Amb aquesta activitat es van recaptar la majoria d'aliments de la campanya.

➤ **Trick or treat solidari**

Temporalitat: 1 de novembre 2019

Espai: Veïnat

Nombre de participants: Una comissió d'alumnat de 3rB d'ESO (14 alumnes).

Descripció de l'activitat: Aprofitant que era època de *Halloween*, l'alumnat va decidir fer una versió solidària del "Trick or treat", consistent en passar per les cases a demanar, en comptes de gominoles com marca la tradició americana, aliments per col·laborar amb la campanya o sinó fer-los un "trick" (truc, broma).

INSTITUT NARCÍS MONTURIOL

L'Institut Narcís Monturiol va realitzar una única activitat:

➤ **Recollides d'aliments en supermercats**

Temporalitat: 7 de novembre 2019

Espai: 5 supermercats de la zona.

Nombre de participants: Alumnes del grup de 3r (21 alumnes)

Descripció de l'activitat: L'activitat d'anar als supermercats va ser acordada per tot el grup.

Es van dividir per comissions: una comissió feia la recerca de supermercats i va anar a parlar amb l'encarregat/da del supermercat per obtenir el seu consentiment. Una altra comissió va preparar i entregar una carta per sol·licitar permís a la directora de l'institut per poder sortir en horari lectiu, i una darrera comissió va preparar els cartells i tríptics per el dia de la recollida d'aliments. Entre tots/es van obtenir tot el necessari per anar a recollir aliments als supermercats del barri: caixes, carros de la compra i petos de gimnàs per anar uniformats/des.

El dia de l'acció va consistir a arribar al supermercat, informar de la presència del grup a l'encarregat/da de la botiga, col·locar les pancartes elaborades a l'institut i les caixes i començar a explicar a la gent la campanya. Es va treballar l'autonomia personal, la comunicació adequada a les situacions concretes, l'argumentació i la reflexió. Van estar acompanyats pel professorat de l'Institut i l'equip d'educadores de Fundació Adsis.

Un cop finalitzada la recollida, el coordinador pedagògic del centre va passar pels supermercats, va recollir els aliments amb una furgoneta i els va portar al magatzem del banc d'aliments.

Els dies posteriors a les recollides es va fer una valoració de la jornada.

INSTITUT MANUEL CARRASCO I FORMIGUERA

L'alumnat de l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera va dissenyar diferents activitats dedicades la recaptació d'aliments per la setmana del 16 al 20 de març del 2020. Van optar per organitzar una jornada d'activitats solidàries a l'institut per a tot l'alumnat de l'ESO i recapte a supermercats. En el cas de la jornada d'activitats, per poder participar-hi, l'alumnat de la resta de cursos de la ESO havia de portar aliments. Aquesta jornada ha esdevingut pràcticament una tradició en el centre educatiu. L'alumnat de 2n hi participa i quan fa 3r d'ESO té la motivació d'organitzar-la.

Degut a la Covid-19, l'alumnat no va poder dur a terme les activitats previstes, ja que tenien programada la jornada solidària per la setmana del 16 al 20 de març setmana que va començar el confinament.

INSTITUT JOAN BROSSA

A l'institut Joan Brossa, l'alumnat va proposar accions compartides entre tots els grups de 3r d'ESO i d'altres que van funcionar per comissions de treball concretes. A més, també es van fer unes jornades per recaptar aliments a l'institut, de 2 dies de durada.

➤ **Recollides d'aliments en supermercats**

Temporalitat: 24 de gener 2020

Espai: 2 supermercats de la zona

Nombre de participants: 19 alumnes de 3r d'ESO

Descripció de l'activitat: L'alumnat va gestionar el contacte previ amb el supermercat uns dies abans (15 de gener 2020), demanant permís per fer la recollida d'aliments, explicant la campanya i organitzant l'espai i la manera com ho farien.

Anteriorment al dia del recapte, l'alumnat va preparar caixes i cartells explicatius dels motius de la recollida, així com del tipus d'aliments que es podien aportar.

Un cop arribat el dia d'anar al supermercat, els i les alumnes van explicar el projecte a les persones que hi entraven, demanant col·laboració. Durant l'activitat es va treballar l'autonomia, la comunicació i l'autogestió i organització. Després es van coordinar per portar les caixes a l'institut, on un altre dia hi aniria Carmel Amunt per a recollir-ho (en coordinació amb totes les altres recollides d'aliments que s'estaven fent des del centre).

Un cop finalitzada l'activitat, es va fer la valoració grupal i van fer les reflexions pertinents.

➤ **Activitats a residència de la 3a edat**

Temporalitat: 21 al 23 de gener 2020

Espai: Residència de la 3a edat Domus Vi

Nombre de participants: 15 alumnes de 3r d'ESO

Descripció de l'activitat: L'alumnat va gestionar el contacte previ amb la residència uns dies abans (17 de gener 2020), demanant permís per a fer activitats als avis i àvies, a canvi de que els seus familiars portessin aliments per al banc d'aliments de Carmel Amunt. A més, també hi van deixar caixes amb cartells explicatius, per a que les famílies poguessin començar a portar aliments. Dies abans d'anar-hi, les alumnes van preparar materials i dinàmiques per a fer amb les persones de la residència: jocs de coneixença, dòmino, mímica, memory, tertúlia/debat (per parlar de les diferències entre l'actualitat i l'època en que els i les usuàries eren joves) i acomiadament (festa, ball, karaoke). Durant l'activitat es va treballar l'autonomia, la comunicació i l'autogestió i organització.

Després d'anar a la residència els dies indicats, l'alumnat es va coordinar per anar a buscar les caixes d'aliments i portar-les a l'institut, on un altre dia hi aniria Carmel Amunt per a recollir-ho (en coordinació amb totes les altres recollides d'aliments que s'estaven fent des del centre).

Un cop finalitzada l'activitat, es va fer la valoració grupal i van fer les reflexions pertinents.

➤ **Jornades per la recollida d'aliments a l'institut**

Temporalitat: 30 i 31 de gener 2020

Espai: Institut Joan Brossa

Nombre de participants: 3r ESO A (30), B (30) i C (29), total de 89 alumnes.

Descripció de l'activitat: De manera conjunta, l'alumnat va decidir fer les següents activitats al centre, concentrades en unes jornades de 2 dies seguits, per a recollir aliments a canvi de la participació: esports (voleibol, bàsquet, futbol),

L'alumnat es va organitzar per comissions, per a organitzar diverses activitats que es farien al centre, simultàniament, enfocades a la participació de tot l'alumnat d'ESO de l'institut. Cada comissió es va encarregar de preparar els materials i la dinamització de la seva activitat, així com comunicar les seves idees i intencions a la direcció del centre per a demanar permís per a fer-ho i sol·licitar els espais necessaris. També hi va haver una comissió que es va encarregar de la difusió de les jornades (mitjançant cartells i pancartes penjats als espais comuns del centre, i fent passaclases). Durant l'activitat es va treballar l'autonomia, la comunicació i l'autogestió i organització.

Els dies de les jornades, cada comissió va dinamitzar el seu espai, i es van recollir les caixes d'aliments que es van guardar a l'Institut, juntament amb els aliments recollits de les altres activitats (supermercats i residències) perquè aquell mateix dia 31 es va fer la recollida definitiva de totes les caixes per Carmel Amunt (carregant a una furgoneta amb la col·laboració de Carmel Amunt).

INSTITUT JOSEP PLA

➤ **Jornades esportives per la recollida d'aliments a l'institut**

Temporalitat: 10 de desembre 2019

Espai: Institut Josep Pla

Nombre de participants: 3r ESO A (29), B (29) i C (30), total de 88 alumnes.

Descripció de l'activitat: L'alumnat del Josep Pla es va organitzar per treballar en comissions, i organitzar diverses activitats esportives, on hi van participar la resta d'alumnes de l'institut a canvi de portar aliments per al banc d'aliments de Carmel Amunt. Dies previs a la jornada, es van preparar les caixes i cartells informatius sobre l'activitat. També es van comunicar amb la direcció de l'institut per a organitzar els espais i horaris de la jornada. Durant l'activitat es va treballar l'autonomia, la comunicació i l'autogestió i organització. El dia de la jornada, es va fer la recollida d'aliments i es van guardar per a agrupar-los amb la resta d'aliments obtinguts al centre, coordinant-se així entre diferents comissions.

➤ **Cinefòrum per la recollida d'aliments a l'institut**

Temporalitat: 16 de desembre 2019

Espai: Institut Josep Pla

Nombre de participants: Organitza una comissió de 3r d'ESO B i hi participa alumnat de tot el centre (18 persones).

Descripció de l'activitat: L'alumnat es va organitzar per a demanar permís a l'institut per a fer un cinefòrum de terror en horari no lectiu, després de classes, on l'entrada seria l'aportació d'aliments per al banc d'aliments de Carmel Amunt. Anteriorment a l'activitat, es va fer difusió dins del centre i es va explicar el projecte, així com el tipus d'aliments que s'havien de portar per a participar del cinefòrum.

Durant l'activitat es va treballar l'autonomia, la comunicació i l'autogestió i organització. El dia de l'activitat es va fer la recollida d'aliments i es van guardar per a agrupar-los amb la resta d'aliments obtinguts al centre, coordinant-se així entre diferents comissions.

➤ **Recollida d'aliments a supermercats**

Temporalitat: 16 de desembre 2019

Espai: 2 supermercats de la zona

Nombre de participants: 12 alumnes de 3r d'ESO

Descripció de l'activitat: La comissió encarregada d'anar als supermercats es va organitzar per demanar permís als establiments, i es van coordinar entre ells i elles per anar-hi a fer la recollida fora d'horari lectiu. Amb l'acompanyament de Fundació Adsis, van explicar la campanya a les persones que anaven a comprar per a que participessin. Una vegada acabada la recollida, l'alumnat es va organitzar per a portar els aliments a l'institut, on es coordinarien amb Carmel Amunt i les altres comissions d'alumnat de l'institut per a recollir-los.

➤ **Tallers de sensibilització a l'escola Mare Nostrum (anul·lat)**

Temporalitat: anul·lat

Espai: Escola Mare Nostrum

Nombre de participants: 6 alumnes de 3r d'ESO A

Descripció de l'activitat: Una comissió d'alumnes va estar preparant tallers de sensibilització entorn a les desigualtats i activitats de cooperació per als grups de l'escola Mare Nostrum. Van contactar amb l'escola, que els va mostrar el seu interès per tirar endavant, però la direcció de l'institut no va rebre la informació a temps i es va haver de cancel·lar. Se'n va treure un aprenentatge organitzatiu i de previsió, a més d'haver estat capaces de generar les dinàmiques.

2. Segona campanya (amb 'Justícia Alimentària')

Amb el precedent del bon resultat del curs anterior, vam repetir per quart any consecutiu la col·laboració amb aquesta organització. A l'inici del principi de curs ens vam reunir amb l'entitat per coordinar-nos i establir el contingut d'aquesta segona campanya: el taller de plantejament del repte i el servei que els i les participants durien a terme, tot revisant el servei que s'havia efectuat durant el curs 2018-2019.

'Justícia Alimentària' és una associació que pertany a VSF-Veterinaris sense fronteres, formada per persones que creuen en la necessitat de canviar el sistema agroalimentari actual, que oprimeix i expulsa les comunitats rurals i destrueix el medi ambient. Entenen que una societat justa, equitativa i solidària, s'aconsegueix a través de l'exercici d'una solidaritat responsable i respectuosa. El seu objectiu és promoure un model de desenvolupament just a favor de la Sobirana Alimentària i generar en la societat una consciència solidària com a principi cap a la transformació social.

A l'INS Goya van ser els que van realitzar aquesta campanya plenament, l'INS Monturiol tenia un format de projecte trimestral on no es podria realitzar plenament el servei d'aquesta campanya. L'INS Carrasco i l'INS Vall Hebron havien de començar aquesta campanya quan es va decretar el confinament, per part de l'INS Vall Hebron es va decidir fer la campanya en la mateixa línia però versió online. Per altra banda, l'INS Carrasco va decidir utilitzar la temàtica de la campanya però donar-li un altre format. L'INS Josep Pla va realitzar la campanya presencialment a l'aula, on un dels grups va poder exposar els materials creats i els altres dos ho van fer telemàticament. L'INS Joan Brossa havia començat la campanya a l'aula, estaven preparant els material de sensibilització quan es va decretar el confinament i no es van poder exposar, enfront de la situació de pandèmia l'INS Joan Brossa va decidir aturar el projecte i no continuar.

2.1. Tallers sobre problemàtiques alimentàries globals

La campanya va començar amb un primer taller de sensibilització a l'aula dinamitzat per les educadores de Fundació Adsis. Un taller inicial genèric que explica les conseqüències, a nivell global, del negoci de l'alimentació. L'alumnat va poder analitzar el perquè hi ha gent que passa fam en el món i quines alternatives de consum tenim per no seguir generant desigualtats. Durant taller es va propiciar la reflexió crítica envers el model alimentari, donant importància al paper de les persones consumidores amb la idea de que "*quan consumim votem*". A la següent sessió, una representant de Justícia Alimentària va fer un taller exposant a l'alumnat les campanyes de l'entitat a les que, posteriorment, l'alumnat hauria de donar suport a través de diversos serveis. Aquestes campanyes s'han exposat abans, a l'apartat *Servei portat a terme per l'alumnat (pàgines 16 i 27.)*

2.2. Taller 'Treball per competències'

Es va veure la necessitat de fer una dinàmica grupal per evitar que les comissions de treball es fessin per amiguisme i no per inquietud o preferències. D'aquesta manera, els grups per comissions es van crear demanant a l'alumnat que s'ubiqués sota alguns cartells, segons les seves preferències, fent preguntes del tipus: "quin menjar prefereixes?", "quina xarxa social?", "quin color t'agrada més?", "quina assignatura prefereixes?", etc. Als cartells hi apareixien diferents respostes a les preguntes, de manera que cada vegada l'alumnat es re-col·locava en funció de la resposta que s'adaptés més a la seva realitat. La última pregunta feia referència escollir una competència (audiovisual, artística, literària...), de manera que, al final de la dinàmica, l'alumnat quedava agrupat segons el que havia escollit en aquella última classificació. Segons on es col·loquessin, havien d'assumir el repte de la segona campanya de forma diferent: fent un vídeo, cançó, manifest, etc.

2.3. Tallers de sensibilització i complementaris

A continuació, comentem els tallers de sensibilització i complementaris portats a terme en el marc de la segona campanya, a petició dels centres educatius.

➤ Taller sensibilització 'Assistencialisme vs Transformació'

La sessió es va plantejar com a impàs entre la primera campanya de col·laboració amb el banc d'aliments i la segona, que analitza el model global de la indústria alimentària.

Es tracta d'una explicació d'un hipotètic cas on es busca l'empatia dels i les participants, per posteriorment explicar la solidaritat vertical (assistencialisme) i la solidaritat horitzontal (amb mirada transformadora). Es genera debat i s'analitzen les conseqüències d'una i l'altra.

➤ **Taller complementari sobre el consum de sucre ('Dolça addicció')**

El taller dóna a conèixer les conseqüències socials i mediambientals de la producció de sucre, així com les conseqüències en la salut de les persones consumidores.

Es comença amb la visualització d'una part d'un capítol dels Simpson que tracta la temàtica de l'addicció al sucre, per fer-ho més atractiu per a l'alumnat. Durant el taller, es va fent referència a algunes escenes d'aquesta part del capítol.

S'aprofundeix a través d'un joc, en que els alumnes han d'endevinar quins aliments porten sucre d'entre els que se'ls plantegen. Després, es segueix aprofundint a través de dades i talls de vídeos que parlen sobre les conseqüències de la producció i el consum de sucre, i també es presenten alternatives. Durant tot el taller es dialoga sobre els riscos per a la salut i els graus addicció. Tanmateix, també es parla sobre l'impacte de la indústria sucrera, les conseqüències mediambientals i laborals i socials als països productors.

➤ **Taller complementari sobre la indústria tèxtil ('Made in? El preu de la moda')**

El taller explica les conseqüències socials i mediambientals de la indústria tèxtil. Es comença analitzant in situ la roba i sabates que porta l'alumnat en aquell moment. Se'ls demana que tallin l'etiqueta on posa "Made in..." i la col·loquin en un mapa mundi gegant. Així, entre tota la classe es forma el mapa de la procedència de la seva roba. Tot seguit, s'exposen les dades reals i impactants de l'explotació laboral en aquesta indústria, i també de les conseqüències mediambientals per als països productors, així com la vinculada qüestió de pobresa de gènere en aquest sector. Així, es va aprofundint amb vídeos-testimoni de treballadores reals, i s'acaba per presentar alternatives.

2.4. Reflexió i preparació de la campanya

La reflexió ha estat present en tot el procés a través del “Diari de Camp” de cada jove, així com a les dinàmiques realitzades a l’aula.

Aquesta campanya pretén que els/les joves adquireixin més coneixement entorn a la problemàtica alimentària, relacionin i organitzin les seves idees, reflexionin i consolidin els aprenentatges. Per això, les sessions de dinamització a l’aula s’han centrat en aquest aspecte.

També ha estat important en la reflexió la comparació de les dues propostes solidàries desenvolupades en les dues campanyes, donant suport a les organitzacions partners (Carmel Amunt i Justícia Alimentària).

2.5. Accions solidàries de servei comunitari

El servei d’aquesta segona campanya va consistir en la creació de materials de sensibilització per difondre la informació facilitada per l’organització ‘Justícia Alimentària’.

Resumidament, l'alumnat de l'INS Vall d'Hebron, van fer diferents material de sensibilització en format digital. L'alumnat de l'INS Manuel Carrasco i Formiguera van fer un mapa de botigues de comerç just i productes ecològics. L'alumnat de l'INS Josep Pla va portar a terme la creació de material de divulgació per l'institut (cartells, manifest, etc.). A l'INS Narcís Monturiol, cada grup va triar una campanya i van fer una exposició a l'aula sobre les diferents campanyes. L'alumnat de l'INS Joan Brossa va dedicar varies sessions a l'aula a treballar material de divulgació per l'institut, però degut a la situació esdevinguda per la Covid-19, el centre educatiu va decidir no continuar amb el projecte i no es van poder finalitzar els materials. A continuació, s'expliquen els serveis més detalladament:

INSTITUT FRANCISCO DE GOYA

➤ **Creació de material de sensibilització**

Temporalitat: desembre 2019

Participants: Tot l'alumnat de 3r d'ESO; 93 en total.

Espai: Institut i xarxes socials

Descripció de l'activitat: cada classe va dividir-se per grups de treball i van escollir una campanya de Justícia Alimentària per donar-hi suport.

Un cop van tenir el material creat, el van exposar a l'aula explicant com s'havia gestionat el grup i el van penjar pel centre educatiu i les xarxes socials.

➤ **Performance de denúncia prop de locals de "fast food"**

Temporalitat: 22 de gener 2020

Participants: Grup de joves de 3r d'ESO (10).

Espai: Espai públic

Descripció de l'activitat: Disfressades amb vestuari d'animals i cartells amb dades alarmants sobre el model de producció per donar suport a la campanya "Carn de canó", un grup de noies va desplaçar-se, en horari no lectiu, a diferents centres comercials on hi ha locals de "fast food" per visibilitzar la realitat que consideraven injusta.

➤ **Creació d'una cançó de trap reivindicativa**

Temporalitat: 16 de desembre 2019.

Participants: Comissió de 3rA (6 joves)

Espai: Institut Francisco de Goya

Descripció de l'activitat: Amb la finalitat de difondre la tasca de Justícia alimentària van crear i gravar un tema musical, fent ús de programes d'edició que generaven l'interès de l'alumnat.

➤ **Presentació de comerços de consum responsable**

Temporalitat: 15 de gener 2020.

Participants: Comissió de 3rA (5 joves) i de 3rC (7 joves)

Espai: Institut Francisco de Goya

Descripció de l'activitat: Després d'una tasca d'investigació, l'alumnat va generar un mapa de comerços propers a l'Institut de consum responsable de diferents tipus: alimentació, roba, etc. per a presentar als companys i companyes en la sessió de posada en comú. Aquell dia, l'alumnat també hi va aportar els seus coneixements i afegir comerços al recull que havia creat la comissió.

➤ **Decàleg de bones pràctiques**

Temporalitat: 15 de gener 2020.

Participants: Comissió de 3rB (9 joves)

Espai: Institut Francisco de Goya

Descripció de l'activitat: Per copsar l'essència de la campanya, l'alumnat va prioritzar hàbits i actituds que tothom hauria de seguir per a aconseguir un consum responsable, creant un fulletó per difondre entre l'alumnat del centre.

INSTITUT VALL D'HEBRON

➤ **Elaboració de material de divulgació i sensibilització en format digital**

Temporalitat: durant el mes de maig 2020.

Nombre de participants: 3rA (26), 3rB (25) i 3rC (32); 83 en total.

Espai: Degut a la Covid-19 l'alumnat va realitzar els productes telemàticament.

Descripció de l'activitat: Degut a la situació d'emergència sanitària, va ser difícil realitzar la segona campanya amb l'alumnat de l'Institut Vall d'Hebron. Se'ls va passar el pòster explicatiu dels possibles serveis digitals que es podien fer, i l'alumnat va generar material de sensibilització de les campanyes de Justícia Alimentària de forma telemàtica.

INSTITUT JOAN BROSSA

➤ **Difusió de les campanyes de Justícia Alimentària i sensibilització**

Temporalitat: Dia 25 de febrer amb el grup C i dia 6 de març 2020 amb els grups A i B (servei aturat per la Covid-19).

Nombre de participants: 3r ESO A (30), B (30) i C (29), total de 89 alumnes.

Espai: Institut Joan Brossa

Descripció de l'activitat: Una vegada fets els tallers de sensibilització, l'alumnat es va organitzar segons motivacions i inquietuds, i d'allà van sorgir les comissions per a fer diferents serveis: un manifest per a promoure un consum saludable i responsable d'aliments a l'institut, un decàleg sensibilitzador de bones pràctiques en l'alimentació, pòsters i cartells informatius dels diferents logos de consum responsable (comerç just, de proximitat, ecològic) i la creació d'un logo per a recolzar una de les campanyes de Justícia Alimentària (25 gr.).

Durant aquest procés, es va mantenir el contacte amb Justícia Alimentària a través de vídeos que va gravar l'alumnat, per a explicar les idees que anaven tenint i com les estaven desenvolupant.

Degut a la Covid-19, el servei es va veure paralitzat. Des de l'institut no es va poder seguir assumint la coordinació amb Fundació Adsis i el seguiment necessari dels serveis organitzats per l'alumnat. Així doncs, amb els grups A i B es va poder fer una única sessió de treball per comissions (anterior a COVID19) i amb el grup C es va poder treballar en més número de sessions, però en tots tres grups els serveis van quedar aturats.

INSTITUT NARCIS MONTURIOL

➤ **Elaboració de material de divulgació i sensibilització**

Temporalitat: 21 i 28 de novembre del 2019.

Nombre de participants: Un grup de 3rESO (21)

Espai: a les aules de l'institut.

Descripció de l'activitat: El grup classe va dividir-se per grups de treball i van escollir una campanya de Justícia Alimentària per donar suport.

Cada grup, a l'aula, va triar una campanya i van preparar una exposició a sobre la campanya escollida.

Un cop van tenir el material creat, el van exposar a l'aula explicant com s'havia gestionat el grup i en que es basava la campanya triada.

INSTITUT JOSEP PLA

➤ **Difusió de les campanyes de Justícia Alimentària i sensibilització**

Temporalitat: Inici 10 de febrer 2020 (servei aturat parcialment per la Covid-19)

Nombre de participants: 3r ESO A (29), B (29) i C (30), total de 88 alumnes.

Espai: Institut Josep Pla

Descripció de l'activitat: Després dels tallers de sensibilització, l'alumnat es va agrupar segons motivacions i inquietuds, formant d'aquesta manera comissions amb diverses idees per a desenvolupar els serveis treballant en equip. D'allà en van sorgir varies propostes: còmic de sensibilització sobre l'impacte de la indústria sucrera, manifest de petició d'aliments de consum responsable al bar/menjador de l'institut (dirigit a la direcció del centre), cartells informatius dels diferents logos de consum responsable (proximitat, ecològic, comerç just), cartells sobre l'impacte ambiental i laboral del consum irresponsable, investigació i creació d'un mapa de comerços de la zona que tinguin productes de comerç just i creació d'un decàleg de bones pràctiques alimentàries.

Durant aquest procés, es va mantenir el contacte amb Justícia Alimentària a través de vídeos que va gravar l'alumnat, per a explicar les idees que anaven tenint i com les estaven desenvolupant.

El servei va quedar parcialment aturat per la Covid-19. Un grup-classe (3r ESO A) va poder fer l'exposició dels serveis desenvolupats a la resta de l'alumnat. Els serveis dels altres dos grups-classe no es van poder exposar. De la mateixa manera, la idea sorgida per l'alumnat de plantar estèvia a l'hort després del taller "Dolça addicció" no es va poder portar a terme. Tot i així, els materials realitzats per tots tres grups-classe es van enviar satisfactòriament a Justícia Alimentària, de manera que sí que es va desenvolupar un servei a l'entitat. A més, l'idea dels serveis era ser una eina sensibilitzadora per a la resta d'alumnat del centre, exposant-los als espais comuns de l'Institut, part del servei que va quedar eliminada pel COVID19.

➤ **Visualització del documental "Demain" i visita activa a l'hort comunitari de Can Valent**

Temporalitat: 2 i 4 de març 2020

Participants: 3r ESO A (29), B (29) i C (30), total de 88 alumnes.

Espai: Institut Josep Pla i Hort de Can Valent

Descripció de l'activitat: amb la finalitat de conèixer quines alternatives existeixen i funcionen arreu del món, es va presentar a l'alumnat propostes relacionades amb l'alimentació, l'economia i les energies renovables a través del documental de "Demain", visualitzat al propi institut.

La visualització del documental va generar un diàleg molt interessant sobre la provenença dels diners, la permacultura i altres conceptes interessants que apareixen en el documental.

Després es va anar a visitar l'hort de Can Valent. Can Valent és un espai d'agricultura urbana gestionat per l'associació d'aturats i aturades de Nou Barris, que treballen per donar ús sostenible a un espai abandonat (davant del centre comercial Heron City en un antic pàrquing de vehicles). Allà, l'alumnat va rebre una explicació de què hi fan, com ho fan i perquè. Es tracta d'un projecte d'experimentació per una vida més orgànica en el sentit més ampli, alhora que serveix per trobar una excusa per a relacionar-se amb veïns i veïnes.

La idea inicial del projecte era que l'alumnat desenvolupés un servei a l'hort, obtenint així un intercanvi d'experiència i coneixements de les voluntàries de Can Valent per treball a l'hort amb el que es necessités (compostatge, sembra, neteja...). Finalment no va poder ser així, de manera que l'activitat es va centrar en l'aprenentatge dels joves.

INSTITUT MANUEL CARRASCO I FORMIGUERA

➤ Elaboració de material de divulgació i sensibilització en format digital

Temporalitat: durant el mes de maig 2020.

Nombre de participants: 3rA (30), 3rB (31): 61 en total.

Espai: Degut a la Covid-19 l'alumnat va realitzar els productes telemàticament.

Descripció de l'activitat: En aquest cas no es va seguir el plantejament inicial. El centre educatiu va decidir no realitzar els tallers de la segona campanya (el taller sobre el negoci de la indústria alimentària i el taller de Justícia Alimentària) i es va procedir a la realització d'una activitat entorn al mapeig de botigues de comerç just i productes ecològics de la zona.

Aprentatges realitzats per l'alumnat

Continguts vinculats al currículum

A nivell curricular, el contingut del projecte no només es lliga a l'assignatura 'Cultura i valors ètics'; també ofereix una bona oportunitat per treballar molts continguts relacionats estretament amb la matèria de 'Socials'.

El fet d'organitzar-se i fer un procés creatiu per donar resposta a les necessitats de l'entorn es vincula a altres matèries de manera pràctica, podent comptar també amb la col·laboració del professorat d'altres matèries, en transversalitat.

Abans de començar el projecte es va acordar els continguts curriculars que es treballarien des del projecte de forma transversal. Els destaquem a continuació:

'Àmbit de cultura i valors' (religió i cultura i valors ètics)

Durant tot el procés:

- La millora i la innovació com a estímul de l'avenç col·lectiu.
- La dignitat humana i el respecte. Consideració de la igualtat.
- La pluralitat cultural, política, religiosa i altres.
- Àmbits d'actuació de poder i violència. Activitats de tolerància, solidaritat, compromís i les seves manifestacions externes
- Els valors del diàleg: comprensió, exclusió de violència, cooperació, participació, sinceritat, escolta, igualtat de les veus, assertivitat, respecte, racionalitat...
- L'exercici de la política i les seves repercussions ètiques
- El medi natural i les seves implicacions (ètica del consum, medi ambient).
- Les normes i els criteris del treball en grup i en equip.
- Valors i actituds a partir d'un sistema democràtic: solidaritat, bé comú, compromís, diàleg.
- Àmbits de cooperació i participació: voluntariat, ONG, centres d'assistència comunitària.

'Àmbit Social'

Durant tot el procés:

- Estratègies comunicatives en situacions d'interacció oral.
- Interacció entre els grups humans i el medi. Activitats econòmiques i el seu impacte mediambiental. Matèries primeres i fonts d'energia

- Els grans àmbits geopolítics i econòmics. Models econòmics.
- Globalització i intercanvi desigual. Mecanismes de cooperació internacional.
- Desenvolupament humà sostenible.
- Funcionament del sistema democràtic.
- Situacions de desigualtat, injustícia i discriminació.
- Focus de conflicte en el món actual.

A la sortida a Fundació Arrels i gimcana pel Raval, s'hi sumen:

- Les manifestacions artístiques en el seu context històric. Valoració estètica. Estils i llenguatges expressius.
- La diversitat cultural i religiosa com a riquesa de les societats. Relativisme cultural.

‘Àmbit lingüístic’

Durant tot el procés:

- Estratègies de cerca, ús de cercadors i tractament de la informació per a la construcció del coneixement.
- Estratègies per a la producció de textos escrits i audiovisuals: l'escriptura i la creació audiovisual com a procés.
- Adequació, coherència, cohesió, correcció i presentació. Normes ortogràfiques.
- Textos orals formals i no formals, planificats i no planificats.

‘Àmbit matemàtic’

Durant tot el procés però més tangiblement en la primera campanya, a la comptabilització dels aliments recollits:

- Càlcul (mental, estimatiu, algorísmic, amb calculadora).
- Magnituds i mesura.

‘Àmbit científicotècnic’

Durant tot el procés:

- Funció de nutrició. Aliments i nutrients. Malalties i trastorns associats.

Durant la segona campanya, quan s'analitzen les causes i conseqüències de la producció industrialitzada d'aliments:

- Processos industrials. Mesures industrials per la sostenibilitat i contaminants industrials.

- Impactes mediambientals de l'activitat humana. Recursos naturals.

'Àmbit artístic' (educació visual i plàstica)

Durant tot el procés:

- Instruments i tècniques analògiques i digitals per a la representació i comunicació visual i audiovisual.

A la sortida a Fundació Arrels i gimcana pel Raval, s'hi sumen:

- Art i societat.
- Art i compromís.

Competències i valors

Les competències i valors a treballar es van definir, abans d'iniciar el curs, en els projectes conjunts que es van acordar i signar amb cada institut. Van estar els següents:

Competències personals

- Autoconeixement i autoestima.
- Autonomia.
- Compromís i responsabilitat.
- Esforç i constància.
- Lideratge.
- Tolerància a la frustració.
- Empatia.
- Reflexió.

Competències interpersonals

Especialment:

- Comunicació i expressió.
- Diàleg.
- Resolució de conflictes.
- Sentiment de pertinença a la comunitat.
- Prosocialitat i hàbits de convivència.
- Treball en equip i suport mutu.

Competències per al pensament crític

Aquestes han estat treballades al llarg del projecte, però especialment en les sessions de sensibilització, reflexió i avaluació:

- Curiositat/motivació davant la realitat complexa.
- Consciència i comprensió de reptes socials.
- Anàlisi i síntesi de la informació.
- Obertura a altres idees.
- Comprensió crítica i judici reflexiu.
- Connexió de l'aprenentatge amb l'experiència.

Per altra banda, s'han treballat els objectius generals establerts al 'Document marc de Servei Comunitari' proposat pel Departament d'Ensenyament són (marc general):

1. Desenvolupar la competència social i ciutadana, afavorint una actitud crítica i compromesa davant la societat, per tal d'esdevenir membres actius en una societat catalana democràtica i participativa.
2. Desenvolupar habilitats relacionades amb el disseny i realització de projectes i amb el treball d'equip.
3. Donar a conèixer a l'alumnat i les seves famílies la xarxa associativa i les entitats de l'entorn, per tal de promoure la participació dels/les joves.
4. Promoure el treball en xarxa entre els diferents agents educatius de l'entorn.
5. Donar una resposta educativa a les necessitats emergents de l'entorn escolar.
6. Augmentar la participació en el teixit associatiu i les entitats de caire social per fomentar el compromís amb la construcció d'una societat més justa, cohesionada i arrelada al territori.

Durant tot el curs s'ha incidit de forma més intensa en els dos primers i en l'últim punt. Donem èmfasi al primer punt perquè el considerem central per a tot projecte de Servei Comunitari: desenvolupar la **competència social i ciutadana** recollida en el llistat de competències bàsiques de l'ESO.

Tot i que durant tot el procés s'ha procurat treballar totes les **habilitats** de forma general, remarcuem les següents per ser les que hem treballat de forma més directa:

- Construir un sistema propi de valors, en un marc de respecte a principis o valors universals.
- Desenvolupar el pensament crític.

- Construir, acceptar i practicar normes de convivència d'acord amb els valors democràtics.
- Participar
- Expressar les pròpies idees (assertivitat).
- Posar-se en el lloc de l'altre (empatia).

La resta de competències que s'han treballat de forma indirecta han estat:

- Comprendre la realitat social des de l'anàlisi multi causal i sistèmic, valorant l'aportació de les diferents cultures a l'evolució i progrés comú.
- Conèixer els valors del sistema democràtic.
- Desenvolupar sentiment de pertinença.
- Exercir drets i deures.
- Desenvolupar l'autoconeixement i l'autovaloració (autoestima).
- Saber comunicar-se.
- Prendre decisions de la vida comunitària.
- Reconèixer igualtat de drets.
- Gestionar positivament els conflictes.

Algunes d'aquestes competències s'han volgut avaluar a través del qüestionari individual que els/les joves han omplert al final, recollint la seva percepció (cfr. document d'avaluació).

Espais de participació dels i les estudiants

L'alumnat ha participat activament en tot el procés. Aquest ha estat un dels pilars del projecte. Des de l'inici, s'ha fomentat la seva participació en els **tallers de sensibilització**, utilitzant metodologies adients. Després, amb més lideratge, ideant propostes, decidint i portant a terme les **activitats** acordades. Ha estat un lideratge compartit, és a dir, no se'ls ha limitat a fer les activitats programades ni se'ls ha deixat escollir només en moments puntuals, sinó que els/les joves han compartit amb els/les educadors/es la responsabilitat en el disseny i desenvolupament de les activitats, sobretot en la fase d'acció. El professorat referent ha vetllat per l'aprenentatge i per garantir uns mínims de qualitat i de seguretat en les activitats, però s'ha promogut que l'alumnat es gestioni el més autònomament possible. sentint seu el procés, si bé no tots els grups han entomat aquesta funció amb la mateixa actitud.

Fomentar alts nivells de participació sempre repercuteix en la motivació del grup envers l'activitat – i de retruc, envers la societat –, també en el seu protagonisme durant el procés.

Sovint els/les joves estan acostumats a “ser governats” i no se senten còmodes havent de gestionar la seva llibertat d’acció. Aquest és un aspecte que s’ha treballat i fomentat al llarg del projecte.

Per possibilitar alts nivells de participació ha estat imprescindible que els/les educadors/es s’hagin ubicat correctament: generant espais i mecanismes, animant l’alumnat, fent reforç positiu de les capacitats de cadascú/na i de les actituds que reforcen el grup, transmetent-los confiança en ells/es...

Fora de l’aula, també hi ha hagut espais de participació de l’alumnat. Els més rellevants han estat:

- Participació en les pàgines Web dels instituts i xarxes socials (mirar apartat *Difusió del projecte*, pàg 41 i ss.).
- Participació en els passa-clases que han dut a terme durant la primera campanya, tant al propi institut com a les escoles de primària properes com Escola Font d’en Fargues (servei primera Campanya).
- Participació durant les activitats solidàries de recollida d’aliments, en les jornades solidàries que han organitzat als instituts (Josep Pla, Joan Brossa i Goya) i quan han anat a les portes dels supermercats propers a l’institut (Monturiol, Josep Pla, Joan Brossa i Goya).
- Participació durant la difusió de les campanyes. En el cas de l’institut Goya, l’alumnat ha hagut de parlar amb famílies i veïns quan han fet la recollida d’aliments als supermercats; a més de donar a conèixer les activitats que feien a la comunitat educativa.
- Participació a l’espai públic durant la Gimcana pel Raval
- Participació via *WhatsApp*, durant la sortida de Fundació Arrels i durant les preparacions de les campanyes.
- Participació en la decoració de les parets del centre durant la divulgació de la Segona Campanya (mirar apartat 2.5. *Accions solidàries de servei comunitari*, pàg 27 i ss.)
- Participació durant les sortides als horts comunitaris de institut Josep Pla.
- Espai Jove d’Estiu Solidari, amb 29 activitats presencials durant juliol.

Activitats de reflexió

Els espais de reflexió també s’han donat al llarg de totes les fases del projecte; des dels tallers de sensibilització inicials fins a l’avaluació final.

A la programació, es van fixar espais reflexius i dinàmiques amb aquesta intencionalitat, tant grupals com a individuals. Per tant, s'ha garantit una reflexió continuada i, amb flexibilitat, s'ha adaptat la programació a requeriment de situacions imprevistes o de noves oportunitats d'aprenentatge que han exigut un espai de reflexió extraordinari.

El projecte ha vetllat perquè tot l'alumnat de l'aula pugui viure processos reflexius, cadascú en la seva mesura i partint del seu bagatge personal concret.

A continuació donem algunes dades d'activitats de reflexió que s'han esmentat en altres apartats d'aquesta memòria, tot i que resulta impossible prendre nota de tots els moments en què s'ha propiciat la reflexió al llarg del procés amb cada grup:

- Els tallers de sensibilització inicials, que porten la reflexió incorporada a la seva dinàmica activa i vivencial. Se n'han fet 4 per cada grup classe, en total 57 tallers. Veure pàgines 10-11, *Tallers de sensibilització inicials*.
- Els tallers de sensibilització de la segona campanya, 'Assistencialisme vs. transformació social' i sobre el negoci de la indústria de l'alimentació. Se n'han fet 30 en total.
- Els tallers-xerrada de presentació de les dues campanyes i dels reptes a assolir, que també fan reflexionar als/les joves participants. Cada grup classe n'ha fet 2. En total se n'han fet 25. Veure pàgines 13 i 25, apartats 1.1. i 2.1.
- Espai Jove d'Estiu Solidari, amb 20 activitats formatives (veure pàgines 58-60).

Activitats d'avaluació

L'avaluació del projecte s'ha portat a terme atenent diversos aspectes i també utilitzant instruments adequats a les necessitats de cada procés d'avaluació. Els resultats els recollim en un document específic (Document d'avaluació, que s'annexa). En aquest apartat detallem la forma en què s'ha realitzat.

Avaluació de les campanyes i procés viscut

La valoració de les campanyes en els centres educatius s'ha realitzat mitjançant diversos procediments i instruments, com ara:

- L'observació directa per part del professorat i de l'equip de Fundació Adsis.
- Les valoracions personals dels i les joves al seu diari de camp.
- Els qüestionaris finals realitzats per cada jove, a través de Googleforms (telemàticament, degut a la situació d'emergència sanitària). Aquests últims són analitzats en detall a l'esmentat document d'avaluació.

A partir de l'observació directa i de les valoracions realitzades amb el professorat referent, valorem que les dues campanyes han estat reeixides pel que fa a la implicació i participació dels i les joves, amb algunes incidències específiques quant a la segona campanya:

- L'INS Narcís Monturiol ens va demanar un format trimestral (un grup per trimestre), comprimit, en el qual la segona campanya podria quedar reduïda per imprevistos (vagues, festius, etc.); això va passar, tal com els vam comentar inicialment.
- L'INS Manuel Carrasco i Formiguera tenia previst fer el servei a través telemàticament; però es va haver d'aturar per problemes no previstos pel centre inicialment.
- A l'Institut Josep Pla un dels grups va poder presentar els productes de la segona campanya a l'aula, els altres dos grups ho van fer en línia.
- L'Institut Joan Brossa no va poder tancar la segona campanya ja que, davant la situació de pandèmia esdevinguda, l'equip directiu va decidir prioritzar matèries i finalitzar el projecte sense poder tancar tot el procés.
- L'INS Francisco de Goya va realitzar la segona campanya plenament.

Hem tractat de respondre a la necessitat observada d'oferir més temps de reflexió a la segona campanya, per assentar els continguts que per a alguns grups han estat força complexos i han demanat més acompanyament.

El qüestionari realitzat per l'alumnat ens ha facilitat una altra eina d'informació sobre com els i les joves s'han vist a ells/es mateixes durant el procés.

Dels objectius d'aprenentatge i de les competències

L'avaluació dels aprenentatges adquirits i de les competències desenvolupades al llarg del projecte s'ha portat a terme mitjançant un qüestionari de valoració a finals de curs. S'havia dissenyat una avaluació a l'aula on els i les joves participants havien de valorar l'impacte del projecte mitjançant una diana (com més al centre posen la fletxa, més impacte), i una part individual omplint una autoavaluació en forma de teranyina.⁴ Degut a la situació de confinament no s'ha pogut realitzar i l'alumnat ha valorat el projecte i el seu pas per ell a través d'un qüestionari online de Googleforms.

Tota aquesta informació quantitativa obtinguda s'ha contrastat amb l'opinió del professorat a la reunió de tancament en cada centre educatiu.

Activitats de difusió, reconeixement i celebració

Difusió

S'ha portat a terme a través dels Webs i xarxes socials dels instituts, de les entitats amb les quals hem col·laborat, i de la pròpia de Fundació Adsis, elements als quals tota la comunitat educativa hi té accés.

Aquest és el tercer any que el projecte ha comptat amb un *Instagram* propi. Enguany ha estat un compte força actiu i que ha comptat amb el seguiment i la participació activa de joves del projecte, així com dels Instituts i altres entitats amb les quals hem treballat. A més, és el primer any que la Fundació compta amb un Instagram general, on també s'ha fet ressò d'alguna de les activitats realitzades.

Als Webs i xarxes socials dels instituts s'han fet publicacions específiques pel projecte, així com també s'ha fet difusió de les publicacions fetes de de Fundació Adsis i entitats partners (retuits, compartir publicacions, dirigir a publicacions...) per a que arribessin a un nombre més elevat de persones i entitats. A continuació mostrem algunes publicacions fetes durant el curs:

⁴Veure annex: Fitxa de la 'sessió de valoració i tancament' final a l'aula.

INSTITUT FRANCISCO DE GOYA

- Twitter

Institut Fco de Goya @InstitutGoya · 10 de gen.

Avui els alumnes de 3r B han anat a conèixer la fundació Arrels... Empatitzar amb les persones sense sostre, que viuen al carrer #eduquemenvallors @consorciadubcn @escoles_hg

- Web

The screenshot shows the website for Institut Francisco de Goya. The top navigation bar includes 'Institució', 'Innovació i tutoria orientadora', and utility icons for 'assistència', 'moodle', 'cerca', 'agenda', 'notícies', and 'menú'. A sidebar menu on the left lists various school resources like 'Currículum', 'Horaris', 'Equip docent', etc. The main content area is titled 'Projectes' and features a 'PROJECTES' section with a timeline from 2013 to 2021. Each year has a corresponding project box with a logo and a brief description.

Year	Project Name	Description
2013	SINDIC	Participar en el Consell Assessor dels Serveis de Grup.
2014	aps	Ellega el servei a la ciutadania amb representació de confiança, competència, qualitat i ètica.
2015	MAUTHAUSEN	Construir memòria per assolir una ètica, dialogar i sensibilitzar per fer un món més de dones i homes lliures i en pau.
2016	Erasmus+	Programa de la UE que impulsa l'intercanvi d'estudiants, formadors i adquirint experiència a l'estranger.
2017	Re@ccional	Traballar la consciència social i la cultura de pau mitjançant la realització d'un voluntariat per part dels alumnes.
2018	Erasmus+	Des de les línies de Claves de la Terra i el Mètode Europeu d'Ensenyament, el nostre objectiu és fer un món més de dones i homes lliures i en pau.
2019	Twinning	Construir memòria per assolir una ètica, dialogar i sensibilitzar per fer un món més de dones i homes lliures i en pau.
2020	Erasmus+	Un equip de docents desenvolupen el treball per competències, a través de la participació i els processos d'avaluació.
2021	Erasmus+	Programa d'innovació que pretén demostrar que l'educació d'alta qualitat, basada en els nous models de treball, millora la qualitat de vida en l'entorn actual.

INSTITUT VALL D'HEBRON

- Twitter

- Web:

Institut Vall d'Hebron ESO Batxillerat Cicles Formatius i PFI

INICI / AL CENTRE / PROJECTE APROPAT

Seccions
L'institut
Estudis
Secretaria
Perfil del contractant
Racó de l'alumnat
Serveis
Projectes

Projecte Apropa't

Coordinació Web 29/09/20

Amb el projecte "Apropa't" com a servei comunitari, els alumnes de 3r d'ESO hem vist una manera diferent d'aprendre, de conèixer noves realitats i de treballar les nostres competències personals i socials. Amb els tallers de sensibilització ens vam poder preparar per assolir els dos grans reptes que hem tingut: la recollida solidària d'aliments i la campanya de conscienciació sobre els grans reptes de la justícia alimentària global.

Al Centre, ESO, Estudis, General, Portada General 0

INSTITUT JOSEP PLA

- Twitter

- Web

Primera Campanya d'APSC (Aprentatge i Servei Comunitari) al centre

MANUEL JUAREZ MAGALLON 18/01/20

Ja hem acabat el primer trimestre i us volem informar de la Campanya que hem portat a terme amb els alumnes de 3r ESO i amb el suport de la Fundació ADSIS.

En una notícia anterior, ja us parlàvem que havíem fet uns tallers dins l'aula per conscienciar-nos de la situació injusta que viuen moltes persones sobretot les que viuen en l'anomenat "Sud econòmic" i més en concret, les dones.

Al mes de novembre vam fer una visita al centre ARRELS del barri del Raval on vam conèixer de primera mà la situació de les persones que viuen al carrer a partir d'un testimoni molt impactant. També vam aprofitar per conèixer una mica el barri a través d'una gimcana.

Després vam rebre la visita d'unes dones de Carmel Amunt que ens van parlar del Pla dinamitzador del barri i del que des de la seva associació i d'altres fan per ajudar a les persones amb menys recursos. Va ser llavors quan vam decidir portar a terme una campanya de recollida d'aliments a través de diferents canals: torneig esportiu, paradeta d'articles de segona mà, recapte d'aliments, passis d'una pei-llucula, etc.

El moment en què vam carregar la furgoneta que portaria els aliments recollits al banc d'aliments del Carmel ens vam sentir molt orgullosos.

... i el compromís continua.

Manel

Marta Cervelló i Sara Garcia guanyen el concurs de #memes de la Fundació Adsis

Carmen Meléndez 22/04/20

Els alumnes de 3rESO durant aquests dies de confinament han participat en un concurs de #memes convocat per la Fundació Adsis sobre la justícia alimentària i com el model que impera en la nostra societat fa que estiguem advocats a un futur totalment desequilibrat i insostenible. Dues alumnes del nostre Institut, Marta Cervelló i Sara Garcia han guanyat el segon i el tercer premi.

Aquí us deixem l'enllaç de la notícia

Des d'aquí les hi volem donar la nostra gran enhorabona: "Moltes felicitats Marta i Sara".

Manel Juárez.

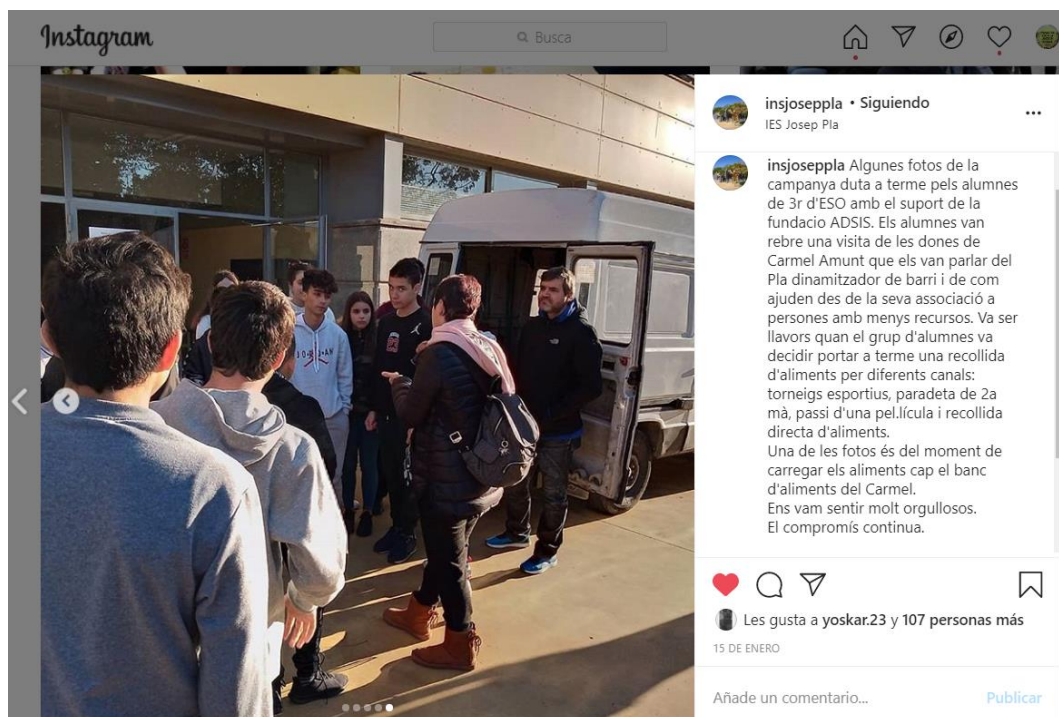
ESO 3, ESO 3A, ESO 3B, ESO 3C, General, Portada, Projectes, Valors 0

- Youtube

Ins Josep Pla
 59 visualitzacions

M'AGRADA NO M'AGRADA COMPARTEIX DESA

- Instagram

INSTITUT MANUEL CARRASCO I FORMIGUERA

- Twitter

ESCOLA DEL MAR: Escola que ha rebut un servei per par de l'Institut Francisco de Goya

ALGUNS EXEMPLES DE PUBLICACIONS DE FUNDACIÓ ADSIS

- Twitter

Fundació Adsis valors @FundAdsisValors · 9 de set. de 2019

Avui el professorat ha acabat la formació sobre Aprenentatge i Servei Comunitari i el projecte Apropa't. Enguany s'hi sumen 2 centres nous: @insjoanbrossa @IESJosepPla #Apropat Seguim a les aules!

Fundació Adsis valors @FundAdsisValors · 28 de nov. de 2019

L'alumnat de 3r de l'[@insjoanbrossa](#) s'apropa a la realitat del [#sensellarisme](#) a [@ArrelsFundacio](#) i analitza les desigualtats al [#Raval](#) a través de la gimcana d'investigació. [#Apropat](#)

Fundació Adsis valors @FundAdsisValors · 4 de febr.

Avui [@JusticiaAliment](#) presenta a 3r d'ESO de l'[@pla_ins](#) la feina que fa entorn a la [#sobiraniaalimentària](#) en el marc de la segona campanya del projecte [#Apropat](#). L'alumnat s'hi implicarà donant suport a algunes campanyes. [#enverinam](#) [#carndecanó](#) [#25gr](#) [#mentidapodrida](#) [#curtcircuit](#)

Fundació Adsis valors @FundAdsisValors · 27 de març

El projecte #Apropat no s'atura amb el #confinament i avui llancem el concurs de memes sobre la indústria alimentària i alternatives al model actual on participarà l'alumnat de 3r d'ESO dels instituts @pla_ins @InstitutGoya i @insjoanbrossa. #memesTOPapropat #FundacióAdsisApropat

Fundació Adsis valors @FundAdsisValors · 20 d'abr.

Compartim els memes guanyadors del concurs #memesTOPapropat. Enhorabona a les alumnes de 3r d'ESO: Paola Claver pel 1r premi (@insjoanbrossa), Marta Cervelló pel 2n (@pla_ins) i Sara Garcia pel 3r (@pla_ins)! Gaudiu les xocolates de comerç just que us endueu! #FundacióAdsisApropat

Fundació Adsis valors @FundAdsisValors · 19 de juny

Hem entregat els premis a les guanyadores del concurs de memes del projecte Apropa't. Enhorabona i que gaudiu d'aquests productes de comerç just. 🌞🌞🌞 #FundacióAdsisApropat #memesTOPapropat

Fundació Adsis valors @FundAdsisValors · 20 de jul.

Després de 3 setmanes aprenent, transformant i compartint amb joves de #FundacióAdsisApropat, #FundacióAdsisImpact, i #FundacióAdsisGPS, donem per acabat l'Espai Jove d'Estiu Solidari #EJES. De cara al setembre, ja tenim idees per a seguir treballant per la transformació social.

- Instagram

QUÈ PASSA SI NO FAS UN CONSUM RESPONSABLE ?
 LES CONSEQÜENCIES MEDIOAMBIENTALS

fundacioadsis_valors

fundacioadsis_valors L'alumnat de 3r d'ESO de l'@insjoseppla ha presentat diferents propostes d'acció per recolzar @justiciaalimentaria. A més de sensibilitzar companys/es, han proposat iniciatives de canvi al centre educatiu. 🌱📚 #FundacióAdsísApropat #25grams #consumresponsable

19 sem

Les gusta a paula.espeja y 22 personas más

11 DE MARZO

Añade un comentario... Publicar

fundacioadsis_valors

fundacioadsis_valors Cares de satisfacció sota les mascaretes!! L'alumnat de l'@insvdh finalment ha pogut completar la campanya interrompuda pel COVID per donar suport a @carmelamunt 🍌🍌🍌 Enhorabona #FundacióAdsísApropat

4 sem

carmelamunt 🍌🍌🍌 Yeah moltíssimes gràcies 🙌

Les gusta a paula.espeja y 17 personas más

18 DE JUNIO

Añade un comentario... Publicar

fundacioadsis_valors

fundacioadsis_valors Espai Jove d'Estiu Solidari en marxa! Primer de tot ens reconeixem ❤️ Preparades per aquesta edició Covid-19 🙌🙌 Ens esperen 3 setmanes molt interessants! #estiu2020 #solidari #FundacióAdsísApropat

3 sem

Les gusta a paula.espeja y 29 personas más

29 DE JUNIO

Añade un comentario... Publicar

Reconeixement i celebració

L'espai de reconeixement i celebració del projecte té per objectiu donar valor a l'experiència realitzada pels i les joves, tot realçant la tasca solidària realitzada pels i les joves, i reconeixent el procés a nivell formatiu, de desenvolupament personal i competencial i sobretot, la importància de la implicació activa en la societat dels i les participants.

Es tracta d'un moment de vital importància planificat en el projecte, adaptat en funció del calendari i disponibilitat horària de cada centre i grup-classe, en el qual hi participa el professorat de l'institut (professorat referent i tutors/es de grup), l'equip educatiu de Fundació Adsis i els i les joves protagonistes.

Enguany, aquest espai s'ha vist afectat directament pel COVID19 en la majoria de centres (Institut Vall d'Hebron, Institut Joan Brossa, Institut Josep Pla i Institut Manuel Carrasco i

Formiguera). D'altra banda, als centres on els actes de reconeixement i celebració estaven previstos abans del COVID19 (Institut Francisco de Goya i Institut Narcís Monturiol), tampoc s'han fet com s'havia planejat inicialment, per diverses circumstàncies i dificultats del centres educatius. A continuació, s'exposen les accions de reconeixement i celebració que s'han fet en cada centre:

INSTITUT FRANCISCO DE GOYA

Els dies 29 i 30 de gener 2020 es va fer una sessió de valoració de manera presencial, amb els tres grups-classe de 3r d'ESO, dinamitzada per la professora referent del projecte a l'aula. La sessió va constar d'una valoració oral feta per part de l'alumnat.

Després de la sessió de valoració s'havia de fer l'acte de reconeixement i celebració, amb visualització d'un vídeo de cloenda (amb imatges del procés viscut) i entrega dels diplomes de participació. Tot i tenir-ho organitzat, l'acte no es va poder fer per incidències en l'organització del professorat del centre. Es van entregar els diplomes i el vídeo a la professora referent del projecte a l'aula, per a que el fes arribar a l'alumnat.

INSTITUT VALL D'HEBRON

L'acte de reconeixement i celebració del projecte a l'Institut Vall d'Hebron es va veure afectat per la Covid-19, ja que estava previst per a la setmana del 2 al 5 de juny 2020. De manera alternativa, perquè l'alumnat tingués un reconeixement de la seva participació al projecte i es donés valor a la tasca solidària duta a terme, vam fer entrega de diplomes de participació online el 19 de juny 2020.

A més, el professorat referent del projecte va realitzar un collage amb diverses fotos del curs, que va enviar a l'alumnat participant el 29 de juny 2020. Aquell mateix dia, el collage es va publicar, amb un petit text, al Web del centre.

Per a recollir les opinions de l'alumnat es va fer l'enviament d'un qüestionari de Googleforms al professorat perquè el fes arribar als i les alumnes.

INSTITUT NARCÍS MONTURIOL

En aquest INS, el format trimestral implementat a petició del centre no va possibilitar la realització completa del projecte, per aquest motiu va quedar retallada aquesta part.

El dia 5 de desembre 2019 s'havia de fer la valoració, reconeixement i celebració en una única sessió.

La sessió va començar amb una valoració general i dinàmica, i també es van passar els qüestionaris de valoració de participants. Després d'un descans, s'havia de continuar amb el vídeo de cloenda i l'entrega de diplomes, però la sessió es va aturar per falta d'organització

del centre, ja que es va solapar amb una altra activitat. Així doncs, es va fer entrega dels diplomes i vídeo al professorat referent, perquè fes un traspàs a l'alumnat.

L'acte de cloenda, doncs, va quedar diluït un cop més, i no es va poder fer de la manera com s'havia plantejat i programat inicialment des de Fundació Adsis.

És de destacar que vam optar per no repetir el format trimestral, després de valorar-ho amb el centre educatiu.

INSTITUT MANUEL CARRASCO I FORMIGUERA

L'acte de reconeixement i celebració del projecte a l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera es va veure afectat per la Covid-19, ja que estava previst pel 9 i 11 de juny 2020, de manera que no es va fer tal i com s'havia previst. Igual que a la resta de centres, es va proposar fer alguna acció alternativa a l'acte, però per decisió del centre va quedar anul·lat, degut a les circumstàncies del moment. Cal tenir en compte, en aquest cas, que amb l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera el projecte es feia de novembre a juny, de manera que va quedar un temps molt just amb la Covid-19.

D'altra banda, igual que a la resta de centres, el dia 8 de juny 2020 es va enviar un qüestionari Googleforms per a recollir la valoració de l'alumnat.

INSTITUT JOAN BROSSA

En aquest INS va ser el primer any de participació en el projecte, que es va veure aturat com a conseqüència de la situació d'emergència sanitària, per petició del centre educatiu. Alternativament vam enviar un vídeo de comiat el dia 03/06/2020, perquè quedés recollida la nostra valoració, les ganes de seguir amb el projecte el proper curs; així com per reconèixer la tasca realitzada per l'alumnat. Al vídeo explicàvem la nostra visió del projecte, com havíem vist a l'alumnat participant, reconeixíem i felicitàvem la feina feta i els serveis desenvolupats, i convidàvem als i les alumnes a seguir participant de projectes de transformació social venint a l'Espai Jove d'Estiu Solidari 2020 o participant al GPS (Grup de Participació Social).

D'altra banda, igual que a la resta de centres, el dia 2 de juny 2020 es va enviar un qüestionari Googleforms per a recollir la valoració de l'alumnat.

INSTITUT JOSEP PLA

També va ser per aquest centre el primer any de participació. L'acte de reconeixement i celebració es va veure afectat per la Covid-19, ja que estava previst pel 25 de març 2020. De manera alternativa, per a que l'alumnat tingués un reconeixement de la seva participació al projecte i es donés valor a la tasca solidària duta a terme, per part de Fundació Adsis es va fer entrega d'un vídeo de cloenda, amb el recull de fotografies de tot el curs, el dia 29 de maig.

D'altra banda, igual que a la resta de centres, el mateix dia 29 de maig es va enviar un qüestionari Googleforms per a recollir la valoració de l'alumnat.

GPS - Grup de Participació Social

Fundació Adsis apostem per oferir continuïtat, d'alguna manera, a les i els joves més motivats amb la justícia global, que volen ser agents transformadors/es de la societat i volen promoure aquesta cultura crítica, responsable i solidària. Som conscients que incorporar aquests nous valors personals requereix d'un cert ambient on puguin viure'ls des de l'amistat i la tasca compartida. Per això, oferim a joves que han participat en els nostres projectes l'oportunitat de seguir formant-se i desenvolupant accions solidàries puntuals i/o permanents, segons les seves possibilitats.

El GPS-Grup de Participació Social ha funcionat durant el curs, amb joves que van participar al projecte Apropa't en cursos anteriors, que s'han reunit fora dels centres educatius i, de forma molt autogestionada, han decidit i realitzat les següents activitats:

➤ **Voluntariat amb el projecte “Aprenem al barri” de Fundació Adsis**

Es tracta d'un projecte que fa reforç escolar i lleure amb infants d'escoles de la zona Horta-Guinardó. S'ha ofert col·laborar com a voluntariat estable.

Dos joves han estat col·laborant com a monitors/es voluntaris de forma continuada, fins la situació de confinament.

➤ **Gravació vídeo per fer difusió**

Sis joves van preparar i gravar un vídeo presentant el GPS, la seva idea ha estat fer-lo servir com a eina de difusió per convidar joves que han fet el projecte durant el curs 2019-2020 a participar en aquest grup.

Enllaç: https://www.youtube.com/watch?v=dYUmauEhn_0&feature=youtu.be

➤ **Trobada de voluntariat ambiental, amb Collserola Verda**

El grup va decidir organitzar una jornada de voluntariat ambiental un diumenge per animar a participar més persones al GPS. Amb l'objectiu de donar-se a conèixer com a grup i d'oferir la oportunitat de participar a persones que durant la setmana no poden reunir-se o que tenen poca disponibilitat, van coordinar-se amb Collserola Verda, per sumar-se a la jornada de neteja i adequació de la Font de la Marquesa. S'hi van fer tasques de reconstrucció de bancs i taules, de neteja de plàstics, de desbrossament i de rehabilitació de camins. Es va compartir l'acció amb altres persones del barri, coincidint amb la iniciativa “Viu el voluntariat a Barcelona”, amb les quals es va fer una xocolatada amb xurros de cohesió.

Participants: 12 joves. Data: 17 de novembre 2019.

➤ **Xocolatada de consum responsable del Casal Mas Guinardó**

L'alumnat es va gestionar per cuinar i servir la xocolata d'aquesta festa que promou un consum conscient i responsable. Enguany, moltes activitats previstes anaven enfocades a la infància, promovent el consum responsable entre els nens i nenes i les seves famílies. A més, van poder compartir la responsabilitat amb un grup de joves del projecte impACT – sobre consum responsable i transformació social –, que voluntàriament es van voler implicar-hi.

Participants: 9 persones. Data: 21 de desembre 2019.

➤ **Nit de Reis al Carmel**

La nit del dia 5 de gener 2020, un grup de 10 joves del GPS van participar en una activitat anual que es va realitzar al barri del Carmel, juntament amb molts veïns i veïnes del barri, per preparar joguines (recollides per un grup de voluntariat del barri de Gràcia) destinades a infants de famílies que ho van sol·licitar prèviament. Va estar una nit màgica per a molts infants del barri.

➤ **Mercat de pagesia del Guinardó**

Per a fomentar el consum de productes de comerç just, conèixer-los de primera mà i sensibilitzar l'entorn proper, l'alumnat va participar d'una paradeta al mercat de pagesia del Guinardó de dissabte, liderada per joves del projecte impACT, provinents de diversos centres educatius. Es va poder reflexionar sobre la importància dels mercats locals per a mantenir el consum de proximitat, unes condicions laborals dignes també al nord, l'aspecte comunitari i veïnal i la diversitat de varietats hortícoles locals.

Participants: 10 joves. 29 de febrer 2020.

➤ **Participació a l'Espai Jove d'Estiu Solidari (EJES)**

Participants: 18 joves, 6 d'ells i elles més veteranes com a GPS, i 12 de nova incorporació (participants en projectes d'EpJG durant el curs).

Dates de realització: 29 de juny a 17 de juliol 2020.

Aquest espai es va plantejar com a una possibilitat de donar continuïtat al viscut durant el curs escolar, i també com a element de connexió entre joves de diferents espais de participació:

Apropa't, impACT i GPS, tot tenint en compte que el GPS serà l'espai de participació que se'ls ofereix quan finalitza el curs escolar.

Enguany hi havia dos grups amb edats diferents, partint d'això vam experimentar un nou format, en el qual els joves de més edat (GPS i impACT) han tingut protagonisme en la preparació i dinamització d'activitats per als més joves (Apropa't). Per això vam fer una proposta d'activitats diferenciada: els més joves participaven tots els dies i els joves de més edat participaven només alguns dies.

Respecte a totes les activitats de l'EJES, es poden consultar a la pàgina 58 i següents.

A continuació detallem algunes de les activitats, aquelles en les quals van participar els i les joves més grans, com a dinamitzadors/es dels més jovenets i jovenetes, de nova incorporació:

- **Voluntariat ambiental a Collserola i dinamització d'activitat sobre prejudicis**

El grup va fer la seva primera interrelació amb el grup de 3r d'ESO a Collserola, amb l'objectiu de sumar-se a la cura del medi ambient i, alhora, de dinamitzar una activitat sobre els prejudicis envers les persones, aprofitant que encara no es coneixien. Primer, després de la presentació del Parc Natural de Collserola per part de l'equip tècnic, es va fer neteja de l'espai (recollida de plàstics i brossa del bosc, escombrada d'escales i passarel·les, desbrossada de troncs...). Un cop finalitzada la jornada ambiental, es va parar per fer un esmorzar conjunt i començar la dinàmica sobre prejudicis i identitats, en la qual 3 joves es van exposar amb poca roba davant de tot el grup, amb els ulls tapats i escoltant música amb auriculars (per no veure ni sentir el què dirien d'ells i elles). Llavors van conduir la reflexió perquè les joves d'Apropa't emetessin els seus prejudicis.

- **Jocs sobre consum responsable: memory i joc de cartes per equips**

En primer lloc, es va jugar al memory, en el qual les parelles de cartes s'establien argumentant la relació entre elles (sobre comerç just, reutilització de roba, producció d'aliments, etc.). Posteriorment, van jugar al joc de cartes per equips, en el qual s'havien de defensar les millors cartes (sobre hàbits de més a menys responsables) que el grup rebia per atzar per obtenir més punts. La pròpia argumentació del grup també donava punts extra, de manera que l'equip s'havia de preparar bé la defensa de la seva postura (per exemple: argumentar si era millor no consumir sucre que consumir-lo de comerç just, o si era millor abaixar la caldera o passar-se a les energies renovables, etc.).

- **Connexió amb joves actius pels drets sexuals i reproductius a Lima (Perú)**

La connexió es va realitzar amb 4 joves de Perú i la seva educadora referent, vinculats als moviments socials pels drets sexuals i reproductius (Vayamos i Tejiendo redes) i 6 joves d'EJES). Van poder compartir com s'havien organitzat, quin havia estat el seu procés, quina era la realitat del seu país, etc. També va haver-hi l'ocasió de comentar com s'estava vivint la pandèmia.

- **Connexió amb joves participants al programa de prevenció de violències masclistes de Quiabaya (Bolívia)**

L'intercanvi online es va fer amb el grup reunit al local de Fundació Adsis (van participar-hi 10 joves d'EJES que prèviament havien preparat unes preguntes per dinamitzar la trobada. Van tenir la oportunitat de conèixer la vida rural a Bolívia, de comparar l'empara legal de les violències masclistes, de valorar la possibilitat d'estudiar sense haver de treballar, d'accedir a una gran varietat de productes de consum, etc.

- **Estada i nit de convivència a Irehom**

L'activitat final de l'EJES es va realitzar durant 2 dies i una nit d'acampada a Irehom, a Castellgalí. A més de participar d'una visita guiada per l'espai (bioconstruccions, letrines seques, dipòsits d'aigua freàtica, hort, espais comunitaris, etc.) i d'una activitat al bosc introspectiva organitzada per Irehom, el grup va preparar:

- Un **sopar d'aprofitament** i posteriorment va revelar el seu origen convidant al debat.
- Una activitat nocturna de **teatre de l'oprimit**, simulant un sopar familiar amb diferents personatges: assertius, agressius, passius...davant de la rebuda de notícies d'alguns membres de la família.
- Una **classe de ioga**.

L'equip educatiu va promoure espais de cura del grup i també va realitzar una dinàmica de valoració i tancament de l'EJES.

- **Espais d'autogestió: assemblea a la piscina, compra de menjar, reciclada de menjar al barri per a la nit de convivència**

L'EJES va promoure els espais d'autogestió. Se'n van fer a la piscina per a preparar la nit de convivència (tria de menús, organització d'horaris, comissions de tasques, consecució de tendes per dormir i altres materials necessaris...), al local (assemblees, acords de convivència...). També hi van haver altres espais de preparació autònoma d'activitats dirigides al grup de més jovenets.

De forma molt resumida, El GPS ha comptat durant el curs amb un grup motor de 7-10 persones més actives, que han liderat la realització de les activitats, a les quals s'han sumat altres joves que no podien liderar però sí col·laborar-hi en les activitats concretes.

Total de participants en les activitats: 44 joves.

Han mantingut contacte amb un total de 9 organitzacions/iniciatives, amb el següent detall:

- Collserola verda
- Aprenem al barri
- Mas Guinardó
- Campanya de joguines (nit de reis) parròquia del Carmel
- Apassos i Mercat de pagesia d'Horta-Guinardó

A més, s'hi afegixen les organitzacions contactades durant l'Espai Jove d'Estiu Solidari: Cecasem-Bolívia, Vayamos (Lima), Tejiendo redes (Lima), Irehom,

Resum de canvis originats per la Covid-19

Amb motiu de la pandèmia per Covid i del temps d'estat d'alarma, tancament dels centres educatius i confinament domiciliari obligatori; ens hem hagut d'adaptar i hem hagut d'adaptar el projecte en molts aspectes, des de l'aposta d'oferir als i les joves possibilitats de continuïtat

i de participació, tot i amb les dificultats i reptes que aquesta nova i desconeguda situació ens ha anat plantejant. Bàsicament ha suposat la suspensió d'algunes activitats previstes, l'adaptació d'altres a formats en línia i l'oferiment de noves activitats, creades expressament com a alternativa.

Activitats previstes suspeses

El tancament dels centres educatius i confinament domiciliari es van produir quan els instituts ja havien realitzat la primera campanya i n'estaven desenvolupant la segona.

Es van anular 8 activitats solidàries ja programades en tres instituts: Vall d'Hebron, Joan Brossa i dos cursos de Josep Pla (l'altre curs la va fer uns dies abans).

Activitats previstes adaptades a format virtual

Vam adaptar el projecte per poder oferir un espai de treball telemàtic i seguir treballant virtualment donant continuïtat al que s'havia fet fins aquell moment. Per això, algunes activitats i tallers programats en aquelles dates es van recrear en format online.

En alguns centres educatius no van vehicular totes les nostres propostes, perquè estaven reorganitzant-se, des de la nova situació, i prioritizant matèries, continguts, etc.

A continuació les exposem breument:

- **Taller la indústria alimentària.** Es va realitzar una versió en línia del taller, on es tractaven les conseqüències del model de producció alimentària actual i s'exposaven les alternatives a aquest.
- **Taller Justícia Alimentària.** L'entitat Justícia Alimentària va realitzar la seva exposició en format vídeo, on es van exposar a l'alumnat les campanyes de l'entitat a les que, posteriorment, havien de donar suport amb diversos serveis.
A més, vam exposar **pòsters digitals explicatius de les activitats de la segona campanya.** Es van exposar diferents formes de treball i el ventall de productes-servei que l'alumnat podia dissenyar per fer la sensibilització de la campanya de Justícia Alimentària escollida.
- **Avaluació en línia.** Es va adaptar el qüestionari per a l'alumnat en format virtual, de manera que es va elaborar un qüestionari de *googleforms* que es va fer arribar a l'alumnat a través del professorat. Les reunions d'avaluació amb el professorat es van fer totes de manera telemàtica, a través de diverses plataformes virtuals (google meet o jitsi meet).
- **Vídeo de comiat.** Amb l'Institut Joan Brossa, amb el que vam haver d'aturar el projecte, vam elaborar un vídeo on les educadores ens acomiadàvem de l'alumnat, agraïem la seva

participació i convidàvem a la seva continuïtat a través de propostes com l'Espai Jove d'Estiu Solidari i GPS.

- **Vídeo de cloenda.** A les joves de l'Institut Josep Pla se'ls va fer arribar un vídeo recopilatori de l'experiència viscuda, amb fotografies dels tallers i activitats realitzades durant el curs. Aquell mateix vídeo hauria estat el que s'hauria visualitzat en l'acte de cloenda.
- **Collage recopilatori de fotografies de les activitats.** Amb l'Institut Vall d'Hebron es va fer un collage recopilant fotografies dels tallers i les activitats realitzades, per a oferir a l'alumnat un record de l'experiència viscuda, a mode de reconeixement, a més dels diplomes. Data: 26/09/2020.
- **Entrega de diplomes.** A l'Institut Vall d'Hebron es van fer arribar els diplomes de participació a l'alumnat de manera telemàtica, a través del professorat. Els diplomes van ser els mateixos que s'haurien entregat en mà a l'acte de cloenda, però en format digital.

Noves activitats (en format virtual)

A més, també es van crear noves activitats en format virtual, per a enriquir el contingut del projecte i augmentar la interacció amb l'alumnat participant. Aquestes activitats es van proposar als centres, oferint una participació optativa. Aquestes van ser:

- **Concurs de *memes*: sobre les conseqüències socials i ambientals de la indústria alimentària i/o alternatives al model actual.** Durant la segona campanya es va introduir un concurs on l'alumnat, a través d'una imatge còmica o caricatura (*meme*) denunciés el model alimentari actual o fer una proposta d'alternativa, per així obtenir materials de divulgació i sensibilització relacionats amb les campanyes de Justícia Alimentària. Els Instituts Josep Pla, Manuel Carrasco i Joan Brossa van decidir participar del concurs, essent el professorat una figura clau en la comunicació amb l'alumnat: el concurs es va promoure a través de correu electrònic (a través de professorat) i a través del compte d'Instagram del projecte. Les participants havien d'enviar la seva participació al correu electrònic del projecte o penjar-la a l'Instagram. Finalment, es van repartir els premis a les 3 guanyadores: galetes i xocolata de comerç just i bosses de tela per feministes. A més, també es van penjar els *memes* guanyadors a les xarxes socials del projecte⁵.

⁵ Veure fotografia de l'entrega de premis i memes guanyadors a l'apartat "Activitats de reconeixement, difusió i celebració", pàgines 50 i 51.

- **Alternatives al model d'indústria alimentària a través dels materials de GRAIN.** A través dels materials del projecte GRAIN (vídeo del projecte i pdf expositiu), que expliquen els episodis de producció alimentària que provoquen més contaminació (i en presenten alternatives) es va crear una activitat per a l'alumnat del projecte. Aquesta es va exposar en un pòster digital, en el qual s'explicava que l'alumnat havia d'utilitzar els materials de GRAIN per a sensibilitzar-se i informar-se sobre el model d'indústria alimentària actual, i el repte consistia en pensar tres accions alternatives individuals i realistes, que estiguessin a l'abast a l'alumnat, i exposar-les de manera digital (a través de l'Instagram del projecte o enviant-les al correu electrònic del projecte). Els instituts Vall d'Hebron i Josep Pla van decidir participar d'aquesta activitat.
- **#vivovalores (campanya amb joves d'altres ciutats)**
Per fer un acompanyament emocional durant el confinament, des de l'Instagram es va fer ressò de la campanya "Vivo valores" generada a nivell estatal pels equips educatius d'EpJG de Fundació Adsis, tot compartint propostes, reptes i entrevistes en directe (amb joves participants de projectes transformadors, amb personal exposat al Covid-19, amb veïnes i veïns...). "Vivo valores" es va basar en 4 valors (igualtat, solidaritat, resiliència i convivència) que van pautar l'activitat setmanal de la campanya, en la qual s'ha comptat amb la participació de joves de Barcelona, País Basc, València i Castella i Lleó.

Noves activitats presencials a l'estiu (EJES)

Vam oferir la realització d'activitats presencials, durant el mes de juliol, en el marc de ***l'Espai Jove d'Estiu Solidari***. Aquesta iniciativa es va oferir a joves dels projectes d'educació per a la justícia global que hem portat a terme (Apropa't -GPS- i impACT).

Conscients de la necessitat dels i les joves de sortir de casa després del confinament, relacionar-se i d'oferir activitats en la línia del projecte (consciència crítica, solidaritat...), vam apostar per organitzar aquest espai, tot i que fins l'últim moment no vam saber si es podria realitzar segons el previst.

Durada: 3 setmanes, de dilluns a divendres.

Dates: del 29 de juny fins al 17 de juliol 2020.

Les activitats es van fer de dilluns a divendres, i els últims dos dies van incloure una acampada a Irehom (Can Casassaies). Enllaç:

<https://irehom.org/index.php/el-proyecto/descripcion-del-proyecto/>

Es van fer 29 activitats en total, van estar variades; a continuació les detallem agrupades per àrees (formació-relació-consciència crítica, activitats solidàries, activitats d'autogestió):

Activitats formatives -de relació, reflexió, consciència crítica, coneixement...- (20 en total):

(5 de les activitats van estar dinamitzades per joves més grans, participants en 'impACT')

- Dinàmiques de grup inicials.
- Dinàmica 'com ens situem com a voluntàries?'
- Autoconeixement.
- Maleta intercultural - 'Lo Relacional'.
- Taller 'la pobresa no es cura amb pegats'.

- Fitxes d'activitat i dinamització d'activitats.
- Connexió (per videoconferència) amb CECASEM - Centro de Capacitación y Servicio para la Integración de la Mujer (Bolívia): projecte de prevenció de violències masclistes.
- Voluntariat internacional.
- Resistències al sud global.
- Taller 'banderoles tibetanes'
- Connexió (per videoconferència) amb joves activistes de Lima (Perú): projecte sobre drets sexuals i reproductius.
- Taller d'elaboració de xampú sòlid casolà.
- Jocs de consum responsable.
- Piscina - gènere i estereotips.
- Sortida a Irehom- visita.
- Irehom- activitat de bosc.
- Irehom- sopar d'aprofitament.
- Irehom- teatre de l'oprimit per treballar rols i estereotips.
- Irehom- classe de ioga.
- Irehom-activitat de tancament.

Activitats solidàries (2):

- Modificació de la lletra d'una cançó infantil masclista (convertida a feminista) i gravació en vídeo i àudio per al casal infantil El Vaixell.
- Voluntariat ambiental a Collserola.

Activitats d'autogestió (7):

- Preparació i assaig de la cançó infantil
- Necesito / ofereixo.
- Preparació nit de convivència.
- Preparació de la connexió telemàtica amb CECASEM (Bolívia).
- Elaboració d'estrofes i assaig del RAP solidari.
- Gravació de RAP solidari.
- Compra de menjar per a la convivència a Irehom

Participants: 18 joves, 6 veterans/es al GPS i 12 de nova incorporació (participants en projectes d'EpJG durant el curs).

Activitats no previstes inicialment

Enguany hem hagut de fer moltes adaptacions amb un panorama tan peculiar.

El motiu fonamental causant dels canvis ha estat la pandèmia de Covid-19 i les seves conseqüències.

A l'apartat anterior hem detallat, per apartats, tots aquests canvis; i entre ells les noves activitats realitzades, com ara:

- Concurs de memes virtual: sobre les conseqüències socials i ambientals de la indústria alimentària i/o alternatives al model actual.
- Alternatives al model d'indústria alimentària a través dels materials de GRAIN. Virtual.
- Espai Jove d'Estiu Solidari (format presencial) durant tres setmanes del mes de juliol, amb 29 activitats formatives, solidàries i d'autogestió.

Per no repetir-nos, es poden consultar a les pàgines 58-62.

Coordinació i seguiment

Trobada inicial amb els centres educatius i entitats

Enguany el projecte s'ha desenvolupat en sis instituts, per tots els grups de 3r d'ESO. Per tant, hem hagut de mirar molt detingudament l'encaix dels horaris dels diversos grups, tot donant prioritat als centres que més acompanyament necessitaven, amb la confiança en què d'altres feien gran part del projecte de forma autònoma, amb apoderament creixent per part del professorat.

A principi de curs, la direcció del centre, el professorat referent i personal de Fundació Adsis vam fer una trobada inicial per establir el calendari del projecte, l'horari en què realitzar les diverses activitats del projecte, campanyes, serveis, i l'encaix del projecte amb el centre.

Rol, funció i responsabilitat de cada agent i referents

En aquesta edició, hem participat nou agents principals: els sis instituts, la Fundació Adsis, Carmel Amunt (pla comunitari del Carmel) i Justícia Alimentària, amb diferents graus de responsabilitat, rols i funcions.

Els principals agents han estat els instituts Francisco de Goya, Vall d'Hebron, Narcís Monturiol, Manuel Carrasco i Formiguera, Josep Pla i Joan Brossa, i la Fundació Adsis.

Fundació Adsis vam elaborar i signar, de forma prèvia, un projecte amb cada institut participant, per desenvolupar-lo en comú i amb sentit pedagògic; vam estar els agents principals. Fundació Adsis, també, va proposar a les altres dues organitzacions (Carmel Amunt) i Justícia Alimentària la seva participació vinculada a la prestació del servei a la comunitat per part del jovent.

A continuació es presenta la relació d'agents i el seu nivell d'implicació pactat prèviament, desglossat en les funcions més rellevants a realitzar per cada part:

AGENT	GRAU DE COL-LABORACIÓ	FUNCIONS RELLEVANTS
Instituts (6)	Alt - Continuat	Participació activa d'un/a professor/a referent: disseny i aplicació del projecte
		Impuls de la transversalitat a l'institut: Contacte amb professorat, vinculació de continguts al currículum...
		Realització de materials didàctics i recursos educatius.
		Obertura a les famílies.
Fundació Adsis	Alt - Continuat	Dinamització fase de sensibilització (funcionament global i desigualtats socials).
		Participació activa d'un equip d'educadors: disseny i aplicació del projecte.
		Avaluació del projecte (creació d'eines, buidatge i informe).
		Realització de materials didàctics, recursos educatius i tallers de manteniment de la motivació.
		Suport i assessorament en metodologia ApS (en professorat de nova incorporació al projecte).
		Treball en xarxa amb entitats col·laboradores.
Pla comunitari del Carmel - Carmel Amunt	Mitjà-Alt - Puntual	Dinamització d'una sessió de sensibilització a l'aula.
		Col·laboració en la logística del transport dels aliments aconseguits pels/les joves.
		Participació en l'acte de cloenda del projecte (entrega de diplomes i discurs d'agraïment).
	Mitjà-Alt - Puntual	Dinamització d'una sessió de sensibilització inicial a l'aula i una altra dinamització a l'hort.

Justícia Alimentària		Elaboració de materials didàctics.
		Nexe amb altres entitats i comerços del barri.
		Difusió als mitjans del barri.

El treball col·laboratiu entre aquests agents ha estat segons el previst i ha fet possible la realització del projecte, ja que cada agent ha aportat riqueses imprescindibles per al seu desenvolupament.

A més d'aquests 6 INS i 3 agents principals, hem contactat amb les següents entitats i centres educatius, per proposar-los donar suport o enriquir amb una activitat o acció concreta el procés educatiu dels i les joves (algunes escoles, han estat contactades directament per part dels grups de joves participants):

- Fundació Arrels.
- Centre Cívic Can Verdaguer.
- Hort comunitari Can Valent.
- Projecte "Aprenem al barri" de Fundació Adsis.
- Collserola Verda.
- Casal Mas Guinardó
- Apassos i Mercat de pagesia del Guinardó.
- Parròquia del Carmel.
- Escola Font d'en Fargues.
- Escola Parc del Guinardó.
- Escola Torrent de Can Carabassa.
- Escola Torrent d'en Melis.
- Residència de Gent Gran: Domus VI.
- 6 ONG contactades per l'Espai Jove d'Estiu Solidari: Casal Infantil El Vaixell, Lo Relacional, CESASEM-Capacitación y Servicio para la Integración de la Mujer (Bolívia), Vayamos (Lima), Tejiendo redes (Lima), Irehom,
- Consorci d'Educació de Barcelona.
- CRP-Centre de Recursos Pedagògics del Districte Horta-Guinardó.
- Responsable d'Educació per a la Justícia Global del Districte Horta-Guinardó.

22 contactes, a més de les 3 organitzacions principals. Total 25 ONG/iniciatives/serveis.

Espais i formes de coordinació amb INS i entitats

Les trobades de coordinació amb el professorat referent i la direcció dels centres educatius es van mantenir durant tot el curs escolar, sobretot amb el professorat referent, i més puntualment amb la coordinació. L'objectiu ha estat revisar el desenvolupament del projecte, concretar i coordinar les activitats plantejades pels/les joves i programar tallers i sessions de manteniment de la motivació i de reflexió.

El projecte és molt flexible i s'adapta a les necessitats de cada centre. S'ha programat en base a l'esquelet organitzatiu i programàtic utilitzat en l'experiència anterior, introduint propostes de millora recollides a l'anterior avaluació i en total consens amb el professorat implicat. Les programacions de cada grup han estat, com ja s'ha comentat, flexibles i dinàmiques, en tant que el procés de cada grup s'adapta als seus ritmes i necessitats. Per tant, ha resultat clau mantenir una coordinació permanent amb els centres educatius per tenir èxit en aquesta adaptabilitat i per respondre a les possibles oportunitats i propostes de millora que sorgeixin.

La coordinació no ha estat igual amb tots els centres educatius:

En el cas de l'Institut Vall d'Hebron, les coordinacions han estat més constants i, en totes elles, ha estat present la figura de coordinador pedagògic, la de cap d'estudis i els/les dos professors/es referents. Això ha permès una major coordinació entre tots/es. Les reunions de coordinació es van programar a principi de curs i ha anat molt bé. Hem tingut en compte aquesta experiència per tractar de programar totes les reunions de coordinació amb els instituts des de l'inici de curs, tot i que alguns centres no tenen aquesta pràctica i costa una mica.

Pel que fa l'Institut Francisco de Goya, la coordinació ha estat més puntual. La professora referent té experiència, trajectòria i força autonomia amb el projecte i ha funcionat sense gaire contribució de l'equip educatiu de Fundació Adsis, fet que ens ha permès dedicar-nos més als demás instituts. Les coordinacions han estat productives. A més de les converses informals entre passadissos, destaquem tres reunions durant el curs. Una reunió a inici de curs de programació, una reunió després de la primera campanya per programar la segona campanya i una altra, a final de curs, per avaluar el projecte. Tanmateix, els correus i els *WhatsApp* entre la professora referent i l'equip de Fundació Adsis han estat claus per a la bona coordinació.

L'Institut Narcís Monturiol i el Manuel Carrasco i Formiguera han requerit major presència i coordinació amb el professorat referent i la coordinació del centre. Així doncs, a l'Institut Narcís Monturiol les reunions de coordinació han estat 3, la última d'elles amb la presència del coordinador pedagògic per dialogar sobre els inconvenients sorgits durant el curs i valorar la continuïtat del projecte en el centre, que finalment es va suspendre.

A l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera, les reunions de coordinació tenien una hora setmanal, que suposava un gran millora respecte al curs anterior. En elles, ens trobàvem el professorat implicat i en ocasions la coordinadora pedagògica i Fundació Adsis. Han estat necessàries 7 reunions de coordinació; la última amb les dues professores implicades, la coordinadora pedagògica i Fundació Adsis, per tal de revisar el funcionament del projecte durant aquest curs, i la comunicació per part del centre educatiu del nou format pres per realitzar ApS a l'Institut.

L'Institut Josep Pla i l'Institut Joan Brossa han sigut les noves incorporacions d'aquest curs i per tant les coordinacions han estat més constants i, en totes elles, ha estat present el coordinador/a pedagògic, el professorat referent i el membre designat en la coordinació del projecte de l'equip directiu. Això ha permès una major coordinació entre tots/es. Amb l'experiència d'altres centres es va decidir pactar les reunions de coordinació a principi de curs. Es van programar les reunions en moments clau del projecte i ha anat molt bé.

Respecte a la coordinació amb les entitats, ha estat bona i molt fluïda. Així ho han valorat les entitats en el qüestionari de valoració que responen a final de curs.

Tant amb el personal tècnic del Pla Comunitari del Carmel, com de Justícia Alimentària, vam fer trobades presencials de coordinació: dues amb Carmel Amunt i una amb Justícia Alimentària.

A més d'aquestes trobades presencials, s'hi sumem una gran quantitat de e-mails que ens han servit per coordinar dies i horaris específics dels tallers i, tant en el cas de Carmel Amunt com de Justícia Alimentària ens han servit per concretar el dia i horari dels tallers als instituts.

Continuïtat de la proposta

A continuació, fem una mica de mirada històrica per poder tenir present l'evolució de la proposta en quant a participació de centres educatius, sobre tot.

Dels sis instituts on es duu a terme el projecte amb quatre d'ells venim d'una trajectòria anterior de col·laboració d'anys, tant en aquest tipus de projectes, com en d'altres. Aquest any han començat com a primer any d'implementació dos dels centres educatius (INS Josep Pla i l'INS Joan Brossa).

El curs 2014-2015 vam iniciar amb el projecte 'Un món per implicar-se', tot desenvolupant el Servei Comunitari, amb dos instituts públics: Vall d'Hebron i Francisco de Goya; fins al curs 2015-2016.

Des del curs 2016-2017 vam ampliar la intervenció als quatre centres, tot incorporant el Narcís Monturiol i el Manuel Carrasco y Formiguera..

El curs 2017-2018 el projecte va canviar de nom per 'Apropa't'.

Aquest curs 2019-2020, hem seguit col·laborant amb els quatre instituts amb el projecte, incorporant la presència dels dos nous, però amb les següents peculiaritats:

- INS Goya i INS Vall d'Hebron amb molta autonomia per part seva, donant-los suport només amb els tallers i alguna activitat puntual que han sol·licitat.
- Els INS Carrasco i INS Monturiol, que es van incorporar més tard al projecte, han tingut tot el suport que han necessitat per últim any, en línia d'un major apoderament per part del centre. A l'INS Monturiol, la previsió era una programació molt ajustada en el temps per encabir-ho en 3 edicions trimestrals. Finalment, només es va portar a terme la primera (setembre-desembre) per inviabilitat de reproduir la proposta en aquelles condicions (temps, nombre de sessions, poca iniciativa del professorat...).
- Els nous dos centres: l'INS Joan Brossa i l'INS Josep Pla, han comptat amb la presència i suport total de Fundació Adsis durant totes les sessions.

A més, hem ofert diverses eines al professorat per a la implementació del projecte, com ara:

- La guia del projecte, amb detall del seu contingut i amb fitxes per a cada una de les activitats plantejades.
- La coordinació ja esmentada: reunions presencials, correu electrònic, xarxes socials...
- Vam oferir una formació al professorat, que comentem a continuació, a cavall entre el final d'aquest projecte i l'inici del següent.

La previsió per al curs 2020-2021 és la següent:

- Els Instituts Francisco de Goya i Vall d'Hebron reproduiran el projecte Apropa't de manera autònoma, comptant amb el nostre assessorament i/o suport puntual quan sigui necessari, també oferirem formació de professorat i compartir experiències i recursos didàctics a través d'una plataforma online.
- Els Instituts Josep Pla i Joan Brossa, que van iniciar el curs 2019-2020, continuaran amb el projecte, amb el nostre acompanyament en tallers inicials i activitats en la mesura que sigui necessari, per tal d'afavorir que s'el facin seu.
- S'incorporarà un nou centre, l'Institut Teresa Pàmies, rebent tot el nostre suport i acompanyament, tant en els tallers inicials com en les pluges d'idees, treball per comissions, sortides i accions-servei portats a terme per l'alumnat.

Moltes activitats del projecte hauran de fer-se en formats online, i/o amb menys contacte físic (tallers) i/o amb restriccions de participants; motiu pel qual segur que continuarem creixent en creativitat i flexibilitat.

Formació de professorat

Del 3 al 10 de setembre 2019, a cavall entre el final del projecte 2018 (7 setembre 2019) i l'inici de l'actual (8 setembre 2019), vam organitzar en coordinació amb el CRP-Centre de Recursos Pedagògics del Districte d'Horta-Guinardó, dues iniciatives formatives sobre l'Aprenentatge Servei Comunitari i el projecte Apropa't, adreçades al professorat dels sis instituts esmentats al punt anterior, amb el següent detall:

- Dues sessions d'assessorament i intercanvi de coneixements per als INS que porten anys participant al projecte (Monturiol, Goya, Carrasco, Vall Hebron). Dies 6 i 10 de setembre, 4 hores en total. Lloc: CRP-Horta Guinardó.
- Curs de 12 hores, per a nous instituts participants al projecte al 2019 (Joan Brossa i Josep Pla) i per a nou professorat dels 4 INS antics. Amb certificat oficial de participació. Lloc: instal·lacions de l'INS Joan Brossa. Dates: dies 3, 5 i 9 de setembre.

Van participar-hi 34 persones: professors, professores i equips docents, majoritàriament dels nous instituts.

(Veure annexos que s'aporten: programes, presentació d'imatges i avaluació).

Aquesta informació també es va presentar amb la memòria 2018, pel motiu descrit.

Elements del procés d'avaluació realitzat

L'avaluació del projecte s'ha portat a terme a través d'una mirada global i tenint en compte totes les parts que conformen el projecte. Tots els elements que es presenten a continuació han estat triangulats per part de l'equip de Fundació Adsis per generar un únic **document d'avaluació del projecte**⁶ rigorós i contrastat.

⁶Veure Document d'avaluació del projecte *Apropa't*

Avaluació de l'alumnat

L'avaluació dels aprenentatges adquirits i de les competències desenvolupades al llarg del projecte s'ha portat a terme mitjançant un qüestionari de valoració a finals de curs. La valoració de les campanyes en els centres educatius s'ha realitzat mitjançant diversos procediments i instruments, com ara:

- L'observació directa per part del professorat i de l'equip de Fundació Adsis.
- Les valoracions personals dels/les joves al seu diari de camp.
- Els qüestionaris finals realitzats per cada jove via Googleforms. Aquests últims són analitzats en detall a l'esmentat document d'avaluació.
- Les sessions de reflexió i valoració de cada campanya.

Avaluació global amb el professorat dels centres

Ha resultat molt útil i il·lustrador fer una avaluació global a final de curs amb el professorat implicat de cada centre per encarar les propostes de millora del proper curs. També hi van assistir membres de l'equip directiu.

El format de la sessió es va basar en un ordre del dia que va preparar Fundació Adsis tenint en compte l'encaix del projecte a l'institut, la valoració de les entitats (adequació al projecte, proximitat, tallers impartits, serveis realitzats...), l'organització i la coordinació entre institut i Fundació Adsis, la metodologia, la transversalitat del projecte, l'impacte de les activitats, la implicació de la comunitat educativa i les incidències ocorregudes.

Avaluació global amb les entitats col·laboradores

Les entitats col·laboradores també han format part del procés d'avaluació del projecte. Amb elles, s'ha fet, a més d'una reunió per avaluar el curs, un feedback a través d'un qüestionari⁷. En aquest, s'ha recollit la opinió de les entitats respecte a les aportacions que els ha generat la participació al projecte, sobre el manteniment de la vinculació existent, sobre l'encaix metodològic i logístic, sobre la viabilitat i la utilitat real del servei o acció realitzat pel grup de joves i amb l'obertura d'un espai per a introduir propostes de millora. Es complementa amb la reunió presencial per abordar reptes de futur i poder aprofundir més en les valoracions, ja que les organitzacions són clau per al desenvolupament del projecte.

⁷Veure annex: Qüestionari de les entitats i organitzacions col·laboradores

Avaluació de l'equip de Fundació Adsis

A la finalització del projecte, l'equip de Fundació Adsis va fer una jornada d'avaluació, amb tota la informació anteriorment mencionada disponible (dels i les joves, professorat, entitats...); basant-se en una matriu de preguntes formulades específicament per a l'avaluació del projecte. Fruit de tota aquesta activitat avaluadora, són les diverses valoracions d'aquesta memòria i del document d'avaluació que s'annexa.

Impacte del projecte (transformació social)

Resultats previstos i obtinguts

Taula comparativa dels resultats previstos inicialment i els obtinguts al final del projecte:

RESULTATS ESPERATS	RESULTATS OBTINGUTS
<p>1. Participació de 6 Instituts, amb diferent grau d'apoderament i autonomia progressiva: INS Narcís Monturiol, INS Francisco de Goya, INS Vall d'Hebron, INS Carrasco i Formiguera, INS Josep Pla, INS Joan Brossa. Concretament:</p> <ul style="list-style-type: none">- A l'INS Goya, a la finalització del curs, s'hi veuen capaces de fer el projecte sense cap suport de Fundació Adsis, o només amb assessorament puntual.- Als altres 3 instituts que han participat anteriorment al projecte, després d'aquest l'últim curs amb acompanyament "a mida", al final de curs s'hi veuen capaces de desplegar el projecte sols i soles, al curs següent (o només amb suport per als tallers inicials).- INS Josep Pla i INS Joan Brossa: després de participar per primera vegada al projecte, amb acompanyament total, s'hi veuen capaces de fer-ho al curs següent amb acompanyament parcial.	<p>Han participat els 6 instituts previstos, de la forma prevista.</p> <p>Amb l'Institut Narcís Monturiol es va acordar, aturar el projecte el mes de gener, després de realitzar-lo, com a prova pilot, en format trimestral, amb un dels tres grups previstos inicialment. Motiu: falta d'encaix real amb la realitat i possibilitats del centre.</p>
<p>2. Participació de 14-17 grups-classe de 3r de l'ESO (2-3 grups-classe per cada Institut).</p>	<p>Han participat 15 grups-classe de 3r d'ESO.</p>
<p>3. Participació de 350-425 alumnes (mitjana: 25 per grup).</p>	<p>Han participat 433 alumnes.</p>

<p>4. Participació molt directa de 8 professors/es (de "Cultura i valors ètics", "Religió", "Tutoria", "Socials"...) i contacte amb almenys 8 professors/es més.</p>	<p>Han participat 9 professors/es molt directament i altres 8 més tangencialment. Total 17 professors/es.</p>
<p>5. 56 tallers de sensibilització realitzats o més.</p>	<p>S'han fet 121 tallers en total: - 57 de sensibilització. - 28 relacionats amb les dues campanyes de servei realitzades. - 36 tallers complementaris i/o d'aprofundiment.</p>
<p>6. 28-34 visites actives realitzades en total (14-17 Fundació Arrels i 7-10 Horts urbans).</p>	<p>S'han realitzat 14 visites actives en total: 11 a Fundació Arrels, amb gimcana pel barri del Raval i 3 sortides a l'hort de Can Valent.</p>
<p>7. Almenys 6-10 activitats de recollida d'aliments realitzades (com a mínim una a cada centre educatiu).</p>	<p>Es van fer 26 activitats de servei entre les dues campanyes. De la 1a campanya s'han fet 19 activitats (7 recaptés en supermercats, 4 jornades solidàries, 2 jornades de treball comunitari en una residència de gent gran, sessions de sensibilització en 4 escoles de primària, 1 sessió de cinefòrum i 1 tarda de "<i>Trick or treat</i>"). De la 2a campanya els i les joves van desenvolupar 14 iniciatives, de les quals 7 es van poder fer servir per sensibilitzar (la Covid-19 va aturar la resta).</p>
<p>8. Contacte dels/les joves amb almenys 5 organitzacions socials (Fundació Adsis, Carmel Amunt, Justícia Alimentària, Fundació Arrels, Horts Urbans -Quirhort, Can Valent, etc.-), coneixement de les necessitats socials en les quals intervenen i coneixement del que fan</p>	<p>Han mantingut contacte amb un total de 17 organitzacions/iniciatives, amb el següent detall: - 4 organitzacions socials (Fundació Adsis, Carmel Amunt, Justícia Alimentària i Fundació Arrels), - 2 iniciatives populars: Centre Cívic Can Verdaguer i Hort Comunitari Can Valent. - 4 escoles: Font d'en Fargues, Parc del Guinardó, Torrent de Can Carabassa, Torrent d'en Melis, - 1 servei social: Residència per la gent gran Domus VI. - 6 ONG contactades per l'Espai Jove d'Estiu Solidari: Casal Infantil El Vaixell, Lo Relacional, CESASEM (Bolívia), Vayamos (Lima), Tejiendo redes (Lima), Irehom.</p>
<p>9. Valoració positiva del 80% o més de l'alumnat participant</p>	<p>Un 98% de l'alumnat manifesta, en més o menys mesura, que li ha agradat participar al projecte.</p>

<p>10. Integració del projecte com a projecte del centre educatiu en almenys 3 centres.</p>	<p>Els instituts Vall d'Hebron i Francisco de Goya han integrat el projecte, que reproduiran de manera autònoma el proper curs.</p>
<p>11. El GPS-Grup de Participació Social ha funcionat durant el curs, amb joves que van participar al projecte Apropa't en cursos anteriors i que volen seguir formant-se i desenvolupant accions solidàries puntuals i/o permanents, perquè han incorporat aquest valor a la seva vida.</p>	<p>Voluntariat projecte "Aprenem al barri": 2 persones. Perllongat. Gravació vídeo per fer difusió: 6 joves. Trobada de voluntariat ambiental, amb Collserola Verda: 12 persones. Xocolatada de consum responsable del Casal Mas Guinardó: 9 persones. Nit de Reis al Carmel: 10 persones. Mercat de pagesia del Guinardó: 10 joves. Participació activa a l'EJES, activitats presencials d'estiu. Participants: 44 participants. Grup-motor 7-10 joves, més una persona voluntària de Fundació Adsis.</p>
<p>12. GPS - Contacte amb almenys 4-8 organitzacions socials, educatives, etc., per possibilitar experiències dels i les joves participants al GPS (Escola del Carmel, etc.)</p>	<p>El GPS ha mantingut contacte amb un total de 11 organitzacions / iniciatives, amb el següent detall:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projecte Aprenem al Barri de Fundació Adsis (escoles Horta-Guinardó). - Collserola Verda. - Casal Mas Guinardó. - Apassos i Mercat de pagesia Guinardó - Parròquia del Mont Carmel. - 6 ONG contactades per l'Espai Jove d'Estiu Solidari: Casal Infantil El Vaixell, Lo Relacional, CESASEM (Bolívia), Vayamos (Lima), Tejiendo redes (Lima), Irehom.
<p>13. Al final de curs s'ha plantejat als i les alumnes participants, la possibilitat de participar durant el curs següent, de forma voluntària, al GPS-Grup de Participació Social.</p>	<p>Es va obrir la possibilitat de participació al GPS-Grup de Participació Social a l'alumnat que durant aquest ha participat en el projecte Apropa't. De fet durant l'EJES es van integrar mútuament joves de diverses edats i projectes, amb possibilitats de continuïtat durant el proper curs.</p>

Comentem, a continuació les dades més destacables tot comparant els resultats obtinguts respecte als plantejats inicialment.

Quant a les dades de participació d'instituts, grups-classe i alumnes: han participat els sis centres educatius previstos, amb 15 grups, dins del marge dels previstos, tenint en compte que dos dels grups previstos de l'INS Narcís Monturiol no van realitzar el projecte.

La resta de resultats ha seguit també els objectius previstos o per sobre del previst.

És de destacar el nombre de **tallers realitzats**: 121 en total, 57 dels quals han estat de sensibilització, 28 relacionats amb les dues campanyes, i 36 complementaris i/o d'aprofundiment. Han estat més del doble del previst.

També destaca la gran quantitat i varietat **d'activitats de servei realitzades** (26 en total), moltes més de les previstes, tot i haver suspès algunes de les activitats previstes amb motiu de la pandèmia i confinament obligatori.

Quant a la **xarxa de contacte i relació del projecte**, els i les joves n'han mantingut contacte amb 22 organitzacions i/o iniciatives (GPS inclòs). A més, el projecte n'ha mantingut contacte amb 3 serveis públics relacionats (CRP-Horta Guinardó, CEB-Consorci Educació i Responsable d'EjJG del Districte Horta-Guinardó), fent un total de **25 ONG, iniciatives populars i serveis**.

Valoració global de les activitats i dels resultats (punts forts i febles)

Després de valorar el projecte amb els diferents agents presents en ell (alumnat, professorat, centres educatius, organitzacions col·laboradores i equip de Fundació Adsis) destaquem els **aspectes més positius** de la implementació d'enguany (**punts forts**):

1. Tot i les circumstàncies esdevingudes amb la Covid-19, el volum global d'activitats realitzades s'ha respectat segons la previsió (nivell d'activitat força alt): activitats, serveis, i contacte amb organitzacions. Fins i tot per sobre del previst en diversos ítems.
2. La realització de l'Espai Jove d'Estiu Solidari: després del període de confinament vam apostar per fer activitats presencials durant 3 setmanes, al mes de juliol. Va resultar tot un encert. Es van generar sinèrgies amb el projecte impACT que s'ha implementat a la FP: els i les joves més grans van dinamitzar activitats amb els de menor edat d'Apropa't; experiència molt rica mútuament. Els i les participants van quedar molt motivades a la participació social activa.
3. Innovació permanent:
 - Hem plantejat a Carmel Amunt canvis en el seu taller de presentació de la primera campanya perquè sigui més atractiu pels i les joves.
 - Hem revisat amb Justícia Alimentària el seu taller de presentació de la segona campanya, i l'hem redefinit a final de curs

- Millora en la concreció del servei de la segona campanya (performance en INS, sensibilització en escoles de primària...). Es plantejarà un nou format per al curs 2020-2021.
- Covid-19: capacitat d'adaptació i de creativitat de l'equip en la situació de confinament, re-adequació de tallers i activitats a formats en línia, noves activitats alternatives, ús de les xarxes socials, etc.

Treball coordinat amb l'equip de Fundació Adsis en altres ciutats de l'estat, per llançar campanyes més àmplies per les xarxes socials...

D'igual manera hem mantingut el vincle i l'acompanyament emocional amb molts i moltes joves durant el període de confinament.

4. Quant als centres educatius participants:

- El projecte ha estat ben valorat pels dos instituts que han participat per primera vegada, tot i les circumstàncies excepcionals d'enguany han estat molt motivats i actius.
- Dos dels quatre instituts que han participat al projecte també en anys anteriors, l'abordaran sols el proper curs, amb assessorament nostre quan calgui.
- Un altre d'aquests INS ha optat per fer el seu propi model d'ApS, tot valorant l'experiència adquirida, i després de diversos diàlegs amb nosaltres.
- Per últim, en un dels sis instituts participants hem deixat de fer el projecte per decisió nostra, després de la primera edició en format trimestral amb un grup; per falta d'encaix real amb el centre, tot i la voluntat positiva de l'equip directiu.

El balanç global pensem que ha resultat força positiu i esperançador.

Per altra banda, destaquem un seguit d'aspectes que avaluem com a **punts febles**:

1. Cinc dels quinze grups-classe participants no han acabat tot el procés, degut a la Covid-19
 - o A l'INS Joan Brossa ha quedat truncada la 2a campanya, ja que el centre educatiu va decidir aturar i finalitzar el projecte.
 - o A l'INS Manuel Carrasco i Formiguera, la 2a campanya va quedar inacabada.
 - o No s'han pogut fer els actes de cloenda presencials, tot i que s'han generat alternatives.
2. Ha faltat previsió en la calendarització als centres nous, perquè preveïessin que les activitats d'acció/servei han de ser més flexibles. Que l'equip directiu tingui consciència i

prioritzi la setmana d'acció, amb antelació. Han quedat algunes activitats proposades pels joves sense desenvolupar-se per aquest motiu.

3. Hem tingut algunes dificultats de connexió amb una part de l'alumnat, en període de confinament, per diversos motius: per falta de dispositius o de connexió a Internet d'alguns/es joves, per no tenir el seu contacte personal a Instagram, ja que la única connexió amb l'INS era a través del Googleclassroom...
4. Treball de gènere transversal "Ajusta la mirada": s'ha treballat poc, per tenir les sessions molt pautades i falta de temps. Pensem que podria funcionar millor en grups petits. Revisarem aquest punt per l'any vinent.

Assoliment de l'objectiu específic aprenentatge

Objectiu específic d'aprenentatge plantejat:

"Els i les joves creixen en diverses competències personals, interpersonals i de pensament crític; a través del coneixement de la realitat global, la reflexió crítica, la relació, el treball en equip, el diàleg, la resolució de conflictes, etc."

Aquest objectiu té a veure amb el desenvolupament de competències, valors, habilitats... de l'alumnat participant, tot pensant en què més enllà del nombre o de la qualitat de les activitats realitzades estan els processos de creixement personal i, per tant, la incorporació d'aprenentatges significatius vitals a través de tot el procés experiencial viscut.

Al projecte inicial vam plantejar el llistat de competències i valors que esperàvem treballar. El nostre punt de mira ha estat desenvolupar la competència social i ciutadana dels i les joves participants.

Al respecte, durant tot el procés s'ha procurat treballar moltes habilitats de forma general, però destaquem les següents per ser les que hem treballat de forma més directa:

- Construir un sistema propi de valors, en un marc de respecte a principis o valors universals.
- Desenvolupar el pensament crític.
- Construir, acceptar i practicar normes de convivència d'acord amb els valors democràtics.
- Participar
- Expressar les pròpies idees (assertivitat).
- Posar-se en el lloc de l'altre (empatia).

La resta de competències que s'han treballat de forma indirecta han estat:

- Comprendre la realitat social des de l'anàlisi multi causal i sistèmic, valorant l'aportació de les diferents cultures a l'evolució i progrés comú.
- Conèixer els valors del sistema democràtic.
- Desenvolupar sentiment de pertinença.
- Exercir drets i deures.
- Desenvolupar l'autoconeixement i l'autovaloració (autoestima).
- Saber comunicar-se.
- Prendre decisions de la vida comunitària.
- Reconèixer igualtat de drets.
- Gestionar positivament els conflictes.

S'han utilitzar diverses tècniques per tal de desenvolupar les competències descrites anteriorment:

- Tallers de sensibilització.
- Tallers d'aprofundiment.
- Espais de reflexió crítica.
- Metodologia basada a fomentar la mentalitat crítica i la capacitat reflexiva, amb dades, deixant que s'hi formin la seva pròpia opinió i fomentant el debat entre joves.
- Treball per comissions (treball en equip).
- ONG i organitzacions socials presents a l'aula.
- Adaptació segons el grup i alumnat.

Les nostres eines d'avaluació volen avaluar específicament algunes d'aquestes competències, les més rellevants, fonamentalment a través del qüestionari individual que els i les joves han omplert al final, amb expressions senzilles per a ells i elles, tot recollint la seva percepció (cfr. document d'avaluació que s'annexa).

Assoliment objectiu específic servei

Objectiu específic de servei plantejat:

“Les i els joves creixen en diverses competències per realitzar projectes, vocacionals i professionals, i per a la ciutadania i la transformació social; a través de la realització de serveis útils a la comunitat.”

Tot i amb les circumstàncies tan excepcionals que hem viscut durant aquest curs 2019-2020, s'han realitzat la major part de les activitats de les dues campanyes previstes. Els i les joves han dissenyat i realitzat 26 activitats solidàries de servei a la comunitat i d'aprenentatge alhora, això els i els ha portat a contactar amb 22 organitzacions i iniciatives diverses. La primera campanya l'han percebut com una acció útil per a la comunitat, ja que dóna resposta de forma més tangible a una problemàtica detectada. La segona campanya va quedar més tallada per la pandèmia, els grups que la van fer no l'han viscut com a tan útil, ja que no han pogut veure de forma tan clara la difusió i impacte de la mateixa. Però ha tingut l'efecte de complementar l'experiència tan concreta de la primera campanya amb una mirada més crítica i global: des de l'impacte dels processos de producció, comercialització, model alimentari, consum, etc. El benefici ha estat més per a ells i elles mateixes, també per als centres educatius.

En les seves respostes d'avaluació afirmen donar valor als coneixements previs que tenen i també que han après coses durant el procés que els serviran per a la seva vida (aprenentatges significatius). Han estat també agents actius i actives al seu entorn proper amb dues entitats *partners* que aborden la mateixa problemàtica de maneres diverses: Carmel Amunt per a la primera campanya i Justícia Alimentària per a la segona campanya. Això aporta elements des de diverses perspectives perquè siguin els i les mateixes joves qui facin la seva síntesi personal: han tingut l'oportunitat de fer coses concretes per millorar la vida d'algunes persones i, alhora, han tingut l'oportunitat de prendre consciència també de la necessitat d'altres tipus de servei més d'aportar consciència crítica, reflexió, denúncia i recerca de noves alternatives més enfocades al bé comú.

Un dels ítems de valoració més rellevants dels nostres projectes d'EpJG és la importància que donem al gaudi de l'experiència, com a motor d'incorporació de valors per part dels i les joves i també de possible continuïtat per part seva en aquest tipus d'iniciatives. En aquest sentit, ha estat rellevant que el 98% dels/les joves han expressat que els ha agradat participar-hi, i la majoria dels/les participants han expressat que els agradaria seguir participant en propostes semblants (89%). En base a això, atenent a la valoració dels/les joves, podem afirmar que el resultat del projecte ha estat molt positiu.

Contribució als objectius generals (impacte)

Els objectius generals plantejats en el projecte van ser els següents:

“1. Els i les joves participants fan aprenentatges significatius per a la seva vida a través de la realització de dues campanyes de serveis útils a la comunitat, per donar resposta a necessitats reals de l'entorn; tot desenvolupant la seva competència social i ciutadana, fomentant també la reflexió global, el pensament crític i celebrant el procés viscut.”

2. Els centres educatius participants, amb el suport de Fundació Adsis, porten a terme una iniciativa d'aprenentatge servei, amb vinculació curricular i amb apoderament del professorat.”

Després d'haver fet el buidatge de l'avaluació de l'alumnat, tenim més pistes per valorar l'impacte entre els joves, tot i que és un aspecte difícil de valorar.

En general, valorem positivament l'impacte en els grups d'iguals dels/les participants, així com la voluntat que han tingut la majoria d'ells/elles de parlar-ne a les famílies. Presentem a continuació alguns ítems recollits de l'avaluació personal de cada jove que poden ajudar a il·lustrar aquest impacte:

- El 76,8% dels/les participants afirma que ha descobert que les seves habilitats contribueixen a canviar el món, de manera que significa que han vist un resultat directe de la feina feta al seu entorn
- El 52% afirmen que han contribuït (en diferents graus) a fer participar a altres joves de l'institut. Aquesta és una dada molt important. Explica que el projecte va quallant al centre, que els/les joves s'han preocupat de fer arribar les seves propostes a l'alumnat de l'institut i que l'equip educatiu ha pogut facilitar que això es doni. I no només això, sinó que la seva tasca ha fomentat que, en rebre el missatge, les persones del centre educatiu hi participin.
- El 64% dels/les joves afirmen haver explicat el que feien al projecte. Novament, es reforça la idea que els/les participants s'han sentit part del projecte, han volgut compartir-lo i, a més, han fet d'agent sensibilitzador en el seu entorn proper.
- I en aquesta línia, el 74% dels/les joves admet que la gent de l'entorn (amistats, companys/es, familiars...) valoraven allò que feien (en diferents graus) i, per tant, s'han sentit recolzats i reconeguts.
- Finalment, el 87% consideren que el seu paper a la societat ha de ser actiu. Aquest és un clar indicador de que els i les joves participants del projecte han observat un impacte del projecte al seu entorn, i que els serveis desenvolupats han estat útils.

Molts joves, a més a més, han reflectit als qüestionaris comentaris positius, explicant la seva felicitat derivada de la tasca social que perceben que han fet, i han confirmat les seves ganes de seguir participant de projectes de transformació social.

Per altra banda, a pesar que l'execució concreta no ha estat igual en cada centre, creiem que ha continuat augmentant la confiança en els i les joves per part del professorat, de creure'ls capaços i capaces de protagonitzar experiències d'aquest tipus, que requereixen compromís, implicació i responsabilitats. Van perdre una mica la por al fracàs de les activitats; més d'una vegada presenciem una professora o professor veterà en el projecte explicant a un de nou que, encara que no ho sembli, sortiran bé les activitats.

La valoració general que fa el professorat és molt positiva i s'ha generant un bon tàndem entre l'equip d'educadores de Fundació Adsis i el professorat referent del centres educatius. Pel que fa als dos nous instituts (INS Joan Brossa i INS Josep Pla) s'han vinculat ràpidament a la línia de treball del projecte i s'han mostrat molt entusiastes amb les propostes presentades. D'altra banda, l'INS Narcís Monturiol i l'INS Manuel Carrasco i Formiguera, amb els que s'ha treballat conjuntament durant els darrers anys i que el pròxim curs no continuen, valoren de forma molt positiva l'experiència i consideren que aquesta ha ajudat a generar les bases per poder crear el seu propi ApS. Per últim, els altres dos Instituts amb els quals hem treballat, Institut Vall d'Hebron i Institut Francisco de Goya, compten amb un personal docent empoderat per tirar endavant el projecte gràcies als aprenentatges realitzats durant aquests anys i continuaran sols de cara al curs vinent seguint la mateixa línia i les bases del projecte, fet que evidencia la incidència i capacitat de formació al professorat del projecte.

Transformacions en Fundació Adsis i entitats partners

La implementació d'aquest projecte ens suposa cada any un exercici de flexibilitat, paciència i capacitat d'adaptació a les situacions, dificultats i oportunitats que cada centre educatiu presenta al llarg del curs, que en són moltes. Enguany, des de Fundació Adsis, hem treballat més que mai la capacitat d'adaptació, la creativitat i la resiliència, adaptant-nos dia a dia als canvis i necessitats que anaven sorgint al projecte, sobretot degut al COVID19. La situació generada ha estat, sens dubte, un motiu més de canvi i renovació. Un exemple clar de transformació ha estat el fet de treballar en equip amb altres educadors i educadores del Programa d'Educació en Valors de Fundació Adsis a nivell estatal, treballant amb equips d'altres ciutats de l'estat. Naturalment, durant tot aquest procés hem viscut un aprenentatge molt significatiu pel que fa a les TIC, adaptant els tallers i serveis necessaris al format digital,

programant i desenvolupant campanyes de sensibilització i participació de manera totalment virtual.

D'altra banda, també cal destacar en aquest punt la capacitat que hem tingut de transferència del projecte, ja que dos dels centres amb els quals hem treballat desenvoluparan l'ApS pel seu compte el curs vinent (Institut Manuel Carrasco i Formiguera i Institut Narcís Monturiol), fent-se un projecte a mida, adaptat i adequat a les necessitats i voluntat de cada centre i personal docent. Per part nostre, hem fet de guia i hem donat les eines per a que això sigui possible, mostrant una manera de funcionar alhora que desapropiant-nos del projecte per que se'l facin seu. Per part dels centres, ens han agraït el que han après i valoren molt positivament la nostra participació, afirmant que sense l'exemple d'Apropa't no seria possible que el curs vinent portin un ApS per si sols.

A més, el fet d'oferir el projecte a nous centres pel curs 2020-21, ens ha fet adonar-nos del valor d'oferir-los una proposta elaborada i millorada en base a l'experiència amb altres centres, de manera que ens hem plantejat noves transformacions per al projecte que el fan més vivencial i asseguren una utilitat dels serveis generats. Podem afirmar que ens trobem en una recerca permanent, donant una volta als tallers i les campanyes per a donar un nou enfocament.

Un altre punt a destacar en quant a una transformació en Fundació Adsis és la creació de nous espais de lideratge de joves, on nosaltres assumim un paper secundari com a educadores, i són les joves amb més experiència (dels projectes d'ImpACT i GPS) les que formen a les joves d'Apropa't. Aquesta sinèrgia s'ha donat gràcies a la transformació i replantejament de l'Espai Jove d'Estiu Solidari, on han participat joves dels diversos projectes.

En el cas de **Carmel Amunt**, un any més de participació conjunta ha fet créixer el reconeixement de Fundació Adsis en el marc comunitari, i s'han consolidat, encara més, els vincles en base als quals seguir treballant de forma coordinada. Igual que el curs anterior, el projecte ha suposat donar-se a conèixer a l'entorn proper i tenir l'oportunitat de vincular el jovent del territori a les necessitats reals del mateix. Enguany, Carmel Amunt s'ha fet més càrrec del transport dels aliments recollits, fent-se més seva aquesta part de la campanya, fet que s'havia valorat com a necessari en edicions anteriors.

En el cas de **Justícia Alimentària**, aquest any ha servit per replantejar del tot la 2a campanya, fet que ja s'havia valorat en edicions anteriors. L'entitat s'ha plantejat, a través de la reunió de valoració amb Fundació Adsis, programar un servei més vivencial per a l'alumnat, que alhora

ampliarà l'activitat sensibilitzadora de Justícia Alimentària i crearà més xarxa i impacte en la comunitat educativa.

El fet de voler replantejar la 2a campanya també planteja l'opció de tenir nous partners, com les **xarxes d'aliments dels barris de Gràcia i Horta Guinardó**, amb les quals ja hem contactat per a reunir-nos de cara al curs vinent, valorant la possibilitat de fer un taller de reaprofitament.

En el cas de **Can Valent**, es planteja transformar el servei per a tornar a l'essència inicial del projecte, i que la visita a l'hort sigui activa i participativa per part del jovent, ja que enguany només hi ha pogut anar l'alumnat del centre Josep Pla (com a conseqüència del COVID19) i l'activitat va ser més expositiva i informativa del que s'havia plantejat inicialment.

Transformacions en els centres educatius

Tot i executar el projecte de maneres diferents en cada centre, adaptant-nos a les necessitats i possibilitats de cada un, creiem que és un fet general l'augment de confiança en l'alumnat per part del professorat, que presència com els i les joves tenen la capacitat i compromís que es requereix per a tirar endavant un projecte com aquest.

Pel que fa al professorat que s'ha iniciat en la metodologia ApS, la participació al projecte ha suposat una oportunitat de renovar-se, formar-se i establir vincles diferents dels comuns amb l'alumnat, ja que la metodologia del projecte ofereix la possibilitat d'aproximar-se des d'un altre punt de vista i treballar de manera cooperativa i no dirigida. Fins i tot, podem afirmar que alguns professors que inicialment, a les formacions, es mostraven reticents a participar, han acabat molt contents i orgullosos dels resultats obtinguts, fent una valoració final molt positiva i indicant explícitament que seria interessant repetir el curs vinent.

El projecte també ha tingut una clara incidència transformadora en els dos Instituts que han començat nous aquest curs: Institut Joan Brossa i Institut Josep Pla, on el professorat ha expressat que n'ha après i té ganes de seguir participant, i ha fet una valoració general molt positiva.

El fet que centres educatius com l'Institut Narcís Monturiol i l'Institut Manuel Carrasco i Formiguera es refacin un ApS a mida, tenint com a base el projecte Apropa't, posa en evidència l'efecte directe que aquest ha tingut en l'equip docent i la metodologia del centre, havent de transformar la seva visió de l'Aprenentatge Servei.

Per últim, els altres dos Instituts amb els quals hem treballat, Institut Vall d'Hebron i Institut Francisco de Goya, compten amb un personal docent que se sent capaç i amb les eines necessàries com per tirar endavant el projecte per si sols de cara al curs vinent, fet que evidencia la incidència i capacitat de formació al professorat del projecte.

Respecte a la transversalitat, hem continuat apostant per ampliar-la, tot implicant diverses matèries i diversos professors/es, en la línia de propiciar que l'aprenentatge de l'alumnat sigui significatiu. Però, cada any, un dels impactes més importants de projecte és el que té a veure amb **l'alumnat participant**. Aquest aspecte queda recollit extensament en el document d'avaluació i es fonamenta en quatre eixos:

- Joves amb més consciència social i capacitat reflexiva i sensibilitzadora.
- Joves més motivats i motivades a l'aula i amb una participació activa.
- Joves amb més confiança en les seves capacitats i les capacitats diverses del grup, que els porta a creure que poden formar part del canvi social; i
- Joves vinculades i vinculats, que s'han introduït a la participació social i tenen voluntat de seguir de forma continuada.

Transformacions en l'entorn

Donant una visió més general del projecte, valorant el seu impacte a l'entorn i com el transforma, es pot afirmar que Apropa't ha creat sinèrgies entre entitats i instituts, pel fet que a través del projecte han pogut entrar organitzacions socials als centres educatius, la qual cosa no és molt habitual en molts dels INS.

A més, aquest any hi ha hagut un augment de la relació de Fundació Adsis amb altres entitats socials a través de les xarxes socials, i això ha fet que hi hagués més contacte amb algunes entitats amb les que anteriorment només s'havia coincidit en activitats puntuals, com la festa de la cooperació (com Mas Guinardó i Rocaguinarda, per exemple). Així, hi ha hagut una difusió d'activitats i campanyes de sensibilització i participació de Fundació Adsis cap a les altres entitats, i viceversa. De fet, el simple fet d'estar desenvolupant el projecte *Apropa't* amb metodologia Aprenentatge i Servei fa que diverses entitats de la zona, punts d'informació juvenil, centres oberts, entitats a les quals s'ha enviat la informació que han elaborat els i les joves, els comerços on han anat, etc. hagin conegut una altra manera d'aprendre, hagin vist capacitat transformadora en els i les joves i possiblement, ho fomentin o hi donin suport en el moment en què en tinguin ocasió.

També cal afegir en aquest punt, en relació a la participació de famílies i que coneguin la tasca d'*Apropa't*, que a les portes obertes dels Instituts Josep Pla, Vall d'Hebron i Manuel Carrasco i Formiguera es va presentar el projecte, fet que li va donar ressò.

Altres canvis no previstos

La necessitat d'adaptació i replantejament permanent del projecte implica que sovint es donin canvis que dificulten o faciliten la transformació social. Com a canvis facilitadors, trobem la creació de sinergies entre el projecte *Apropa't* i *ImpACT*, que va sorgir de manera natural en tirar endavant la proposta d'oferir a joves dels dos projectes a l'**Espai Jove Solidari d'Estiu**, durant 3 setmanes, al mes de juliol. D'aquesta manera, les joves d'*Apropa't* van poder aprofundir més en la temàtica de consum responsable, donat que al projecte *ImpACT* es treballa de manera més extensa, i el jovent participant en resulta més expert. Així, les i els joves d'*ImpACT*, juntament amb joves del GPS, van fer de formadores i dinamitzadores d'algunes de les activitats dirigides a les i els joves d'ESO, més jovenets. D'aquesta manera, a més, el jovent d'*Apropa't* va veure un exemple proper de persones implicades en projectes per la Justícia Global, element motivador per seguir participant.

Com és d'esperar, la situació generada per la Covid-19 ha provocat que no fos possible veure a les i els joves cada setmana, canvi negatiu perquè ha estat molt difícil dirigir-nos a tot l'alumnat, amb el que no hem pogut acabar d'establir un vincle tant profund com en altres edicions. A més, molts alumnes no ens seguien a xarxes socials (ahora que molts ens han començat a seguir arrel de la situació), no tenien internet, o no tenien dispositius per a connectar-s'hi, fet que ha dificultat la comunicació, sent amb molts i moltes les plataformes dels instituts les úniques eines comunicatives (com googleclassroom). Tot i així, com a canvi positiu, podem afirmar que hem augmentat la nostra influència i participació a les xarxes socials, com a eina de comunicació i de treball, i ara tenim molta més incidència sensibilitzadora i transformadora a través de Twitter i, sobre tot, Instagram.

Valor afegit en relació a projectes anteriors

En aquest punt, analitzarem primer les propostes de millora del curs passat i després afegirem alguns punts que creiem que han millorat tot i no haver-los previst com a propostes de millora a l'inici de curs.

Propostes de millora del curs passat:

- a. Millorar el taller de sensibilització 4 sobre assemblearisme 'L'assemblea, eina de participació i decisió'.

La Covid-19 ens ha fet replantejar-nos el fet de treballar amb xarxes de suport mutu i xarxes d'aliments que s'han creat o han agafat pes durant els mesos de confinament, de manera que ens plantegem la possibilitat de treballar amb elles el curs vinent, per això ja hi hem iniciat el contacte. La idea seria que alguna persona voluntària participant en la xarxa d'aliments del barri fes una xerrada-taller substituint el nostre taller 4: així, podríem parlar d'assemblearisme (en explicar el funcionament de la xarxa) alhora que endinsar-nos en el tema del malbaratament alimentari, generant una visió crítica en vers a aquest aspecte des dels tallers inicials de la 1a campanya.

- b. Assegurar l'ús per part de Justícia Alimentària dels productes elaborats i aportats pels i les joves com a servei de la 2a campanya.

Com ja s'ha explicat anteriorment, la 2a campanya ha quedat aturada o parcialment aturada en la majoria de centres per la Covid-19, no havent-se pogut generar els serveis que es preveia inicialment. Tot i així, amb els grups de l'Institut Joan Brossa i l'Institut Josep Pla vam anar fent vídeos per Justícia Alimentària, on l'alumnat explicava què havia pensat i com ho estava desenvolupant, per a tenir així un feedback més proper amb l'entitat i assegurar-nos que els materials que s'estaven generant serien d'utilitat. Finalment, però, es van poder acabar molt pocs serveis i, tot i que es van fer arribar a Justícia Alimentària, no es va poder assegurar la utilització de tot per part de l'entitat.

Altres millores d'aquest curs:

El plantejament inicial del projecte de que ha de ser **transferible** i adaptable a les necessitats i metodologies de cada centre queda totalment plasmat aquest any. Ens queda un escenari on: dos nous instituts han funcionat molt bé (Institut Joan Brossa i Institut Josep Pla), dos instituts es faran el projecte a mida partint de la base i l'experiència amb Apropa't (Institut Narcís Monturiol i Institut Manuel Carrasco i Formiguera), i dos instituts que porten temps al projecte es veuen amb les eines per a plasmar l'Apropa't als seus centres sense la participació directa i activa de Fundació Adsis (Institut Vall d'Hebron i Institut Francisco de Goya).

També queda com a millora d'aquest any a repetir en futures edicions la **formació inicial que es va fer a professorat**, la qual considerem que va donar la guia i eines necessàries per a

que els nous professors i professores que s'incorporaven al projecte i a la metodologia ApS fossin capaços i capaces de guiar els seus grups corresponents, alhora que va servir per a transmetre la idea i filosofia del projecte i encaixar metodologies.

També, com ja s'ha mencionat anteriorment, la **sinèrgia creada entre els projectes ImpACT i Apropa't** ha estat valorada molt positivament, i procurarem que se segueixi mantenint per a properes edicions.

A causa de la COVID19, també han sorgit una sèrie de millores no previstes:

- Des de Fundació Adsis hem creat un **banc de recursos** amb materials online per enviar als centres interessats durant el COVID19. Aquests materials queden guardats per a utilitzar-se en properes edicions, tant de manera virtual com a l'aula. De fet, la recopilació de materials va ser tan completa i extensa que encara n'hi ha molts que no s'han utilitzat, l'anirem recuperant quan calgui.
- També hem fet una repensada dels tallers, a causa de la necessitat de **creació de versions telemàtiques**. Actualment, hem repensat tots els tallers per a futures situacions en les quals sigui necessari, i també hem creat **noves versions presencials amb distanciament social**. Ara, disposem de diferents versions de cada taller, i considerem que les versions telemàtiques o online també poden ser interessants de portar a l'aula en determinades situacions, ja que sovint les TIC son atractives pel jovent participant.
- Degut a la necessitat de repensar-nos i reformular alguns tallers online, les educadores del projecte vam rebre una **Formació per a crear jocs d'Scape Room online**.
- Igual que nosaltres, les entitats amb les quals treballem també han hagut de treballar de manera telemàtica amb l'alumnat. És el cas de Justícia Alimentària, que ens va enviar un **vídeo de presentació del repte de la segona campanya**, material amb el qual ja contem per a properes edicions. Amb Carmel Amunt, queda pendent parlar de com fer tallers i serveis en format online.
- **Hem reforçat la presència a xarxes socials** (Twitter i Instagram del projecte), hem publicat més i ens segueixen més persones i entitats, de manera que ara tenim més repercussió i capacitat sensibilitzadora i de difusió. A més, des del confinament, Fundació Adsis té un nou compte d'Instagram general de l'entitat.

Contribució del projecte a la Justícia Global (econòmica, ambiental, de gènere i dret al refugi, a desplaçar-se i a migrar).

Durant el projecte s'han realitzat diferents activitats que cerquen fomentar la sensibilització sobre les desigualtats al món, les injustícies i la justícia global. L'objectiu ha estat dotar a l'alumnat d'eines que fomentin la consciència crítica i promoure la participació i l'activisme social entre el jovent. Durant el desenvolupament del projecte s'han treballat els continguts entorn als quatre eixos principals per la Justícia Global, a través de diverses activitats i tallers.

Referent a l'eix de la **justícia econòmica**, s'ha treballat a través dels tallers inicials "La Marxa al món" i "Desigualtats en l'entorn proper", en els quals s'ha sensibilitzat i generat debat entorn a les diferències i proximitats Nord-Sud econòmic, i les conseqüències de la producció i el consum local i global. Així, s'ha parlat tant de les desigualtats en l'entorn proper com d'una visió més general i necessària del funcionament de la indústria (principalment alimentària) per entendre la causa de la malnutrició o fam al món. S'han plantejat les conseqüències del capitalisme, que genera aquesta situació de desigualtat i injustícia econòmica global, i en aquest marc també s'ha desenvolupat la idea de migració i quines en són les seves causes i conseqüències. Mentre s'ha anat aprofundint en tots aquests eixos, la posada en acció ha consistit a entendre el paper que tenim totes les persones com a consumidores, i generar alternatives per a una economia social i solidària, plantejant models de comerç just alhora que banca ètica.

La **consciència ambiental** ha estat present durant tot el desenvolupament del projecte. S'ha parlat de justícia ambiental sobretot als tallers sensibilitzadors de la segona campanya "La indústria alimentària", "Dolça adicció" i "Made In? El preu de la moda", en què s'han desenvolupat les conseqüències de la indústria alimentària i tèxtil als territoris principalment productors, alhora que s'han generat alternatives al model actual. A l'hora de generar serveis, sempre s'ha tingut en compte aquesta consciència ambiental per mirar de generar el mínim impacte ambiental com a persones consumidores, alhora que sensibilitzar a l'entorn en aquest aspecte.

Com ja s'ha esmentat anteriorment, el concepte de **migració** també s'ha treballat de manera transversal al projecte. S'ha fet de manera directa a través del taller de sensibilització "La marxa al món", taller que ha promogut que els conceptes i les idees que s'han desenvolupat es visquin en primera persona per part de l'alumnat, per així apropar-lo a aquesta realitat:

causes i conseqüències de la migració, i tipus de migracions. A més, en els tallers complementaris “Dolça adicció” i “Made in? El preu de la moda” s'ha parlat més concretament dels drets de les persones migrades, motius i dificultats amb les quals es troben en primera persona, ja que s'han visualitzat vídeos-testimoni. En aquest punt també s'ha especificat que les migracions no tenen perquè ser sempre del Sud al Nord econòmic, donat que s'han posat exemples de casos de migracions dins del Sud econòmic.

El concepte del **gènere** s'ha treballat de manera transversal durant tot el projecte: en diferents tallers s'ha parlat sobre el paper de la dona en les migracions, de la relació directa que existeix entre el gènere i la pobresa, i s'han visualitzat testimonis de dones productores de tèxtil al Sud econòmic, parlant en aquell moment de la vulneració de drets que pateixen al seu dia a dia. Alhora, sempre s'han generat alternatives per a promoure un model econòmic i de producció que no tingui a les dones en punt de mira, presentant el comerç just i els seus principis. A més, durant tot el procés que l'alumnat ha viscut en primera persona, en les pluges d'idees, preses de decisions i treball per comissions s'ha procurat trencar amb els rols de gènere i que totes les persones participessin d'igual manera, tant a l'hora de preparar i programar accions com a l'hora de desenvolupar-les.

En tot això, els serveis generats per l'alumnat han contribuït en tots els eixos de la Justícia Global: participant i sensibilitzant d'alternatives al model actual, denunciant injustícies, canviant hàbits i responsabilitzant-se de les seves pròpies accions.

Propostes de millora

Tenint en compte el treballat enguany, ens proposem les següents millores, unes més globals i altres més concretes:

- Canviar l'últim taller de sensibilització per una xerrada per part de la xarxa d'aliments del barri, on es parli tant de l'assemblearisme i la manera de funcionar de la xarxa d'aliments com de la problemàtica del malbaratament. Aquest punt el plantegem com a possible canvi al nou centre amb el que treballarem, Institut Teresa Pàmies.
- Canviar la visita a Fundació Arrels per una visita al menjador El Caliu, acompanyada d'una gimcana per tractar alimentació a la zona (i així continuar treballant el malbaratament), per lligar-la més amb el tema central. Aquest punt també el plantegem com a possible canvi a l'INS Teresa Pàmies.

- Perquè la 2a campanya de servei sigui més útil i tangible: possibilitats d'acció directa com ara fer 'performances' per donar suport a campanyes, fer d'agents sensibilitzadors a escoles de primària del barri (amb acompanyament de l'INS i de Fundació Adsis) després d'haver rebut formació per part de Justícia Alimentària.
- Que la visita a l'hort sigui més activa i l'alumnat realitzi un servei. Per això, reformular la visita a Can Valent. Posar-nos en contacte amb un altre hort comunitari del barri, l'hort del Marcel·lí, plantejant la possibilitat de distribuir les visites-servei entre els dos espais.
- Tenir en compte als INS, des del principi, la reserva de temps i espais per a la realització de les activitats de servei que proposarà l'alumnat. Cal que tinguin en compte, al principi de curs, que durant una setmana (o el temps que es decideixi) hi poden haver canvis en la organització del centre, tot reservant el temps.
- Aprofundir més la visió de gènere permanentment en tallers, sessions de motivació i treball per comissions (ulleres liles) perquè, quan l'alumnat, professorat o educadores volem comentar alguna cosa referent al gènere, posar-se-les i així fer-ho més evident (aquest any ha quedat una mica a mitges, per la Covid).
- Aclarir a l'alumnat els conceptes de comerç just i consum responsable, ja que sovint els confonen. Crear un puzzle que inclogui els conceptes a transmetre.
- Crear una plataforma online per als instituts que funcionaran sols el proper curs, on es comparteixin materials. D'aquesta manera, es podrà assegurar un acompanyament des de Fundació Adsis, alhora que es crearà xarxa entre instituts.
- Actualitzar el qüestionari d'avaluació de joves, afegint-hi preguntes referents a canvis del seu entorn proper com a conseqüència de la seva participació al projecte.
- Millorar la comunicació d'allò que passa al projecte Apropa't a les xarxes i webs dels nous instituts, per donar valor a la tasca de l'alumnat.
- Presentar el projecte a les famílies, en les jornades de portes obertes, tot creant alguna eina adient.

Barcelona, Octubre 2020

Fundació Adsis